

PSYCHOLOGIE PÍSMÁ

Karolína Petřů

Bakalářská práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta multimediálních komunikací

Ústav reklamní fotografie a grafiky

akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Karolína Petrů**
Osobní číslo: **K11010**
Studijní program: **B8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Multimedia a design – Grafický design**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Autorské písmo**

Zásady pro vypracování:

Rozsah teoretické práce minimálně 25 stran + obrazové přílohy (dokumentace praktické části). Práci odevzdat v elektronické podobě (dle předepsané celouniverzitní šablony viz Směrnice rektora č. 15/2010) ve formátu PDF na 1 ks CD (DVD) nosiče, dále odevzdat 2 kusy výtisků elektronické podoby práce a 1 výtisk graficky zpracované bakalářské práce, která má volnější grafickou podobu.

1. Teoretická část:

psychologie písma. Shromáždění a utřídění dat z oboru grafologie.

2. Praktická část:

autorské písmo. Vytvoření osobního fontu.

Dále na samostatném nosiči CD odevzdejte v minimálním počtu 10 kusů obrazovou dokumentaci praktické části závěrečné práce pro využití v publikacích FMK. Formát pro bitmapové podklady: JPEG, barevný prostor RGB, rozlišení 300 dpi, 250 mm delší strana. Formáty pro vektory: AI, EPS, PDF. Loga a texty v křivkách. V samostatném textovém souboru uveďte jméno a příjmení, login do Portálu UTB, obor (ateliér), typ práce, přesný název práce v češtině i v angličtině, rok obhajoby, osobní mail, osobní web, telefon. Přiložte svou osobní fotografii v tiskovém rozlišení.

Rozsah bakalářské práce: viz Zásady pro vypracování
Rozsah příloh: viz Zásady pro vypracování
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/umělecké dílo

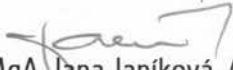
Seznam odborné literatury:

doporučené zdroje:

veškeré knihovnické a jiné fondy s literaturou na území ČR, SK, EU, webové stránky vztahující se k tématu, odborné časopisy a další literatura po konzultaci s vedoucím práce.

Vedoucí bakalářské práce: **M. A. Lenka Baroňová**
Kabinet teoretických studií
Datum zadání bakalářské práce: **1. listopadu 2013**
Termín odevzdání bakalářské práce: **16. května 2014**

Ve Zlíně dne 2. prosince 2013

doc. MgA. Jana Janíková, ArtD.
děkanka

doc. PaedDr. Jiří Eliška
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Petrů Karolína

Ve Zlíně .....13. 12. 2013.....

.....
Jméno, příjmení, podpis

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevýdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídnou k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Práce především nazírá na ručně psané písmo z grafologického hlediska a zpracovává historii tohoto oboru. Část práce je také věnována školní písmové předloze, které mapuje její změnu v českém prostředí a dopady na osobnost člověka, ale zabývá se také příklady písmových předloh v zahraničí – zejména v Evropě. Součástí práce je také seznámení s projekty, které mne v mé práci ovlivnily, reálná analýza mého rukopisu a vykreslení mojí osobnosti podle grafoložky Světlany Francové.

Klíčová slova:

Grafologie, školní písmová předloha, ručně psané písmo, psychologie písma

ABSTRACT

Work primarily looks at handwriting from the point of view of graphology, processes history of this field and also the history of the font itself. Part of the work is devoted to school typeface template, that maps the changes of the template in Czech environment and its impact on human personality. Work also deals with examples of font masters abroad – especially in Europe. Part of the work is also introduction with the projects, which affected me at my work and there is real analysis of my handwriting and drawing my personality aswell by graphologist Svetlana Francová.

Key words:

Graphology, school handwriting template, handwriting, psychology of writing

Velmi děkuji především paní M.A. Lence Baroňové za její cenné rady a odborné vedení mé praktické i teoretické části bakalářské práce. Dále pak paní Světlaně Francové za rychlou spolupráci a ochotu při posuzování mého rukopisu. Velký dík patří také Zdeňku Kvasnicovi za psychickou podporu.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Na rukopis by se mělo dbát velice, protože se tím děti učí soustředěnosti a zároveň si tím budují vztah k vlastnímu nitru – k vlastní osobě.“

Clara Istlerová

OBSAH

ÚVOD.....	9
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1. Grafologie-psychologie písma	11
1.1 Dějiny grafologie	11
1.1.1 Evropa	11
1.1.2 České země.....	15
1.2 Písemný materiál.....	16
1.3 Písmo jako výraz	18
1.4 Písmo jako symbol	20
1.5 Je grafologie věda?	21
1.5.1 <i>Instituce, které se grafologií zabývají</i>	22
2. Školní písmová předloha	24
2.1 Školní písmová předloha v Česku	24
2.1.1 <i>Comenia Script</i>	27
2.2 Školní psací předloha v zahraničí.....	33
2.3 „Psaní všemi deseti?“	36
3. Inspirační zdroje	37
3.1 Grácie.....	37
3.2 Grafologove.cz	38
3.3 Graffiti taxonomy	40
3.4 Graféma a Normované písmo.....	41
3.5 Letter Lounge.....	43
3.6 Brody Neuenschwander	44
3.7 LenkaLenka.....	46
4. Analýza mého rukopisu.....	47
II. PRAKTICKÁ ČÁST	54
5. Proč grafologie?	55
5.1 Pracovní postup.....	55
5.2 Charakteristika jednotlivých písem	57
5.2.1 <i>Hladová</i>	57
5.2.2 <i>Opilá</i>	58
5.2.3 <i>V práci</i>	59

5.2.4 Ostríhaná	60
5.2.5 Protivná	60
5.2.6 Seznamuji se	61
5.2.7 Nervózní	62
6. Závěr	63
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
SEZNAM OBRÁZKŮ	66

ÚVOD

V dnešní době už všichni bereme písmo jako součást našeho každodenního života a málokdo se doopravdy zamyslí, k čemu všemu nám psané písmo může posloužit, jak vznikalo nebo co z něho můžeme vyčíst. Psané písmo je dnes ale především odraz časů minulých. V dnešní přetechnizované době, kdy v ruce mnozí místo pera a notýsku drží dotykový tablet, aby si co nejrychleji poznamenali úkony, které mají daný den udělat, aby si zapsali, co mají koupit v obchodě, nebo si uchovali důležité informace z přednášky, se mi po popsaných papírech nemálo posteskl. Já osobně papír a pero hojně využívám, dokonce mám vždycky až dětskou radost, když si pořídím nový deníček na zapisování a jeho stránky pozvolna zaplňuji poznámkami, povinnostmi a myšlenkami, které mě zrovna napadnou. Ráda si papír osahávám, čichám k němu a vždycky se chvilku rozmýšlím, než na něm zanechám perem nějakou stopu. Je to v podstatě takový rituál. A řekněte sami, mohli byste si tento pocit vychutnat, když v ruce místo zápisníku nebo notesu držíte tablet? Či telefon? Nebo když bezmyšlenkovitě koukáte do monitoru, oči vás už pálí a vy se přesto svoji odpověď na email, který vám právě přišel, snažíte vyfukat co možná největším počtem prstů do klávesnice? Popravdě řečeno je mi smutno po době, kdy nám počítače tolik nezlehčovaly život, kdy se psaly dopisy a pohlednice a člověk vždycky s takovou zvláštní trpělivostí čekal, než se mu dostane odpovědi...

„Mám rád ručně psané dopisy. Do deníku psaného na počítači lze dodatečně cokoli doplňovat nebo jej upravovat, ale stopa inkoustu na papíře má větší autenticitu a pravdivost.” [1]

A tak jsem si řekla, že by si psaní zasloužilo větší pozornost a ve své bakalářské práci se budu snažit nastínit, co všechno nám písmo psané rukou může předat, jakým obsahem k nám může promlouvat a co nám sdělí o osobnosti člověka, jež svůj rukopis vytvořil. Třeba se pak rozhodnete psát více nebo vás to alespoň donutí k zamyšlení. Další důvod, proč se budu zabývat grafologií je, že mi tento obor může pomoci dozvědět se o sobě něco víc a naučit se svoje silné i slabé stránky využívat ku prospěchu, zkrátka, že lépe poznám sama sebe. Rozhodně ale není v mých silách se ponořit do psychologie člověka natolik, abych byla už po pár měsících schopná písmo analyzovat. Ale o to mi vlastně ani nepůjde. Hlavním stěžejním bodem mojí práce bude zaměřit se sama na sebe, tudíž nechat si udělat rozbor od člověka, který mě v podstatě vůbec nezná. Budu se snažit vám nastínit, jak velmi zajímavým oborem grafologie je, a že je veliká výzva pokusit se ji propojit s grafickým designem a typografií. V mé práci se budu zabývat historií oboru, který psané písmo zkoumá, budu se také zaobírat připomínkami, které z grafologického pohledu souvisí se školní psací předlohou a v neposlední řadě představím několik projektů, které mi byly inspirací.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. GRAFOLOGIE-PSYCHOLOGIE PÍSMÁ

„Je to disciplína psychologie výrazu, která zkoumá souvislosti mezi rukopisnými a osobnostními znaky a používá se k psychodiagnostickým účelům. Rukopis se chápe jako řečově a graficky signifikantní útvar vysokého stupně individuálnosti a jako podstatný výraz osobnosti se vyhodnocuje podle prakticky ověřených pravidel.“ [2]

Veškeré naše chování a uvažování je řízeno naším niterním rozpoložením, potažmo psychickým stavem člověka. Tak jako se od sebe jednotliví lidé liší svým zevnějškem, nenajdeme ani identické jedince, kteří by byli stejní po duševní stránce. Každý se chováme jinak, máme různé pohyby, gesta, návyky, které nás charakterizují a tím odlišují od ostatních. Obecně platí, že když dva lidé dělají totéž, není to totéž. S písmem je to podobné. Ačkoliv si všichni ve věku zhruba šesti let na základní škole postupně osvojujeme naše psací návyky podle jedné psací předlohy, nakonec se v písmu projevujeme každý úplně jinak. Proto se již před mnoha staletími snažili bystří myslitelé poznat povahu člověka nejen z jeho výrazových rysů, ale také z písemného projevu.

1.1 Dějiny grafologie

Grafologie jako samostatná disciplína se začala formovat teprve v minulém století. Hlavním představitelem moderní grafologie je německý psycholog Ludwig Klages [1872 – 1956]. Nicméně dlouhá cesta, která k tomuto modernímu smýšlení vedla má kořeny již v antice.

1.1.1 Evropa

Budeme-li následovat nepatrné náznaky snahy o jakýsi výklad písma, ať už výrazový nebo symbolický, očitáme se až ve starověku, v době Aristotela [384 – 322 př. n. l.]. V jedné ze svých knih věnoval pozornost chironimii, tedy pohybu rukou při psaní. První analýza písma pochází také z dob Antiky a jedná se o rozbor rukopisu císaře Augusta, který provedl Tranquillus.[3]

S rozvojem obchodu, práva a také politiky, začala vznikat nutnost archivace stále častějších dokumentů. V této době se však objevuje také velké množství padělaných listin, a tak začal být obor písmaznalství již od 17. století přímo vyžadovanou disciplínou. Rozeznáváním pravých podpisů od těch falešných se ve svých spisech teoreticky věnoval F. Demelle (*Návod k posuzování padělaných písem, neboli ke srovnání písma s podpisem*). Dalším důležitým mezníkem ve vývoji grafologického oboru je *Pojednání o tom, jak lze z poslaného listu poznati založení a povahu pisatele*, spis, který nezávisle na Demellovi vydal boloňský profesor lékařství Camillo Baldi [1550 – 1637]. Další tendence týkající se snahy o rozpoznávání povahy podle písma se objevují také v Německu, avšak až o celých 100 let později. Osobnosti jako byl Lavater, Goethe nebo Grohman se studiu písma velmi intenzivně věnovaly, ale nikdy se nejednalo o nějaký silný spis

o sto stranách, kde by svoje myšlenky popisovaly. Švýcarský kněz Johann Caspar Lavater [1741 – 1801] dal vzniknout sice tenšímu, leč velmi důležitému spisu, který nazval *Fyziognomické fragmenty k podpoře lidského poznání a lásky k lidem*. Objasňuje zde své myšlenky, že duše souvisí s tělem a projevuje se tak v tělesných pohybech, tudíž i v psaném písmu. Švýcarovo dílo bylo poměrně brzy přeloženo do francouzštiny. Vydavatel přeložené verze, pařížský profesor medicíny Moreau de la Sarthe [1771 – 1826], obohatil Lavaterovo dílo o svoje vlastní poznatky a přidal tak ke spisu celých 20 stran. Od té doby se již pravidelně objevují ať už kratší či delší, zmínky o budoucí grafologii a v 19. století dokonce vzniká na území Francie první grafologická škola. [5]

Základní kámen k celému systému psychologie písma položil renesanční člověk duchovní Jean-Hippolyte Michon [1806 – 1881]. Zabýval se nepřeborným množstvím oborů např. architekturou, botanikou, archeologií, byl to nadšený rytec, spisovatel a grafolog. Poprvé obor zkoumající rukopis nejen pojmenoval (grafein – psát, logos – nauka), ale vytvořil také rozsáhlý soubor grafologické teorie a praxe. Nejzásadnějším Michonovým dílem z oblasti grafologie je *Systém grafologie a Praktická metoda grafologie*. Byl první kdo vyřkl, že:

„Je to samotná duše, která bezprostředně píše a mluví.“[3]

Grafické prvky v rukopisu nazval znaky a přiřadil k nim určité vlastnosti, které znaky zastupovaly. Avšak pokud se určitý znak v písemném projevu nevyskytoval, dotyčný měl buď vlastnost opačnou, nebo ji neměl vůbec. Jelikož tahle teorie vedla ke značným spekulacím, jeho nástupci se toutéž cestou nevydávali. Jeho vůbec největším počinem je však založení grafologické společnosti *Société de Graphologie* v Paříži v roce 1875. Tato instituce funguje dodnes. Byl to bedlivý pozorovatel a mnohá jeho tvrzení platí i v dnešní době, nicméně na další hlubší souvislosti mezi osobností a psaným písmem si budeme muset ještě pár let počkat. Michon vychoval několik svých nástupců, z nichž je nejznámější a nejdůležitější rouenský zubní lékař Jean Crépieux-Jamin [1858 – 1940]. Vědomě se odchýlil od tvrzení svého učitele, ve kterých cítil jisté slabiny. Michonovu teorii, která ke znakům přiřazovala určité vlastnosti, neuznával a svoji práci doplnil o jedno pěkné tvrzení:

„Grafologické znaky jsou pro výklad písma asi tak důležité, jako písmena pro čtení prózy.“[3]

U rukopisů analyzoval sedm obecných projevů: *formu, tlak, rychlost, směr, velikost, uspořádání a souvislost*. Dal tak vzniknout zárodku grafologických znaků, jak je známe dnes. Avšak nejvíce ho proslavila tzv. *Dreyfusova aféra*. Jedná se o největší francouzský politický proces z konce 19. století, ve kterém byl důstojník generálního štábu Alfred Dreyfus [1859 – 1935] obviněn z velezrady a špionáže pro německé císařství na základě ručně psaného dopisu, který zachytila francouzská kontrarozvědka. Dreyfus byl téměř okamžitě zatčen a odsouzen na galeje a k doživotnímu

vyhnanství na Ďábelských ostrovech. Velmi mu také přitížil jeho židovský původ a jeho rodné Alsasko. Francie se tak domnívala, že by mohl mít k německy smýšlejícímu vedení přece jen blízko. Nicméně se změnou šéfa kontrašpionáže byl proces znovu otevřen a při porovnání dopisu psaného poručíkem Esterhazym, jehož rukopis byl shledán identickým s tím, na jehož základě byl odsouzen Dreyfus, se do případu vložil ještě také Emile Zola se svým otevřeným dopisem prezidentu republiky „*J'accuse!*“ (Žaluji!), ve kterém se dožaduje spravedlnosti. Na Zolovu obranu vystoupila řada francouzských intelektuálů (Anatol France, Marcel Proust...) a na jeho a Dreyfusovu podporu vytvořili *Ligu lidských a občanských práv*. Dreyfus se tak stal symbolem lidských práv, spravedlnosti a svobody. Plně očištěn byl ale až v roce 1906. [18]

Obr. 1. Ukázka z dopisu „*J'accuse!*“

Obr. 2. Plakát na Dreyfusovu obranu

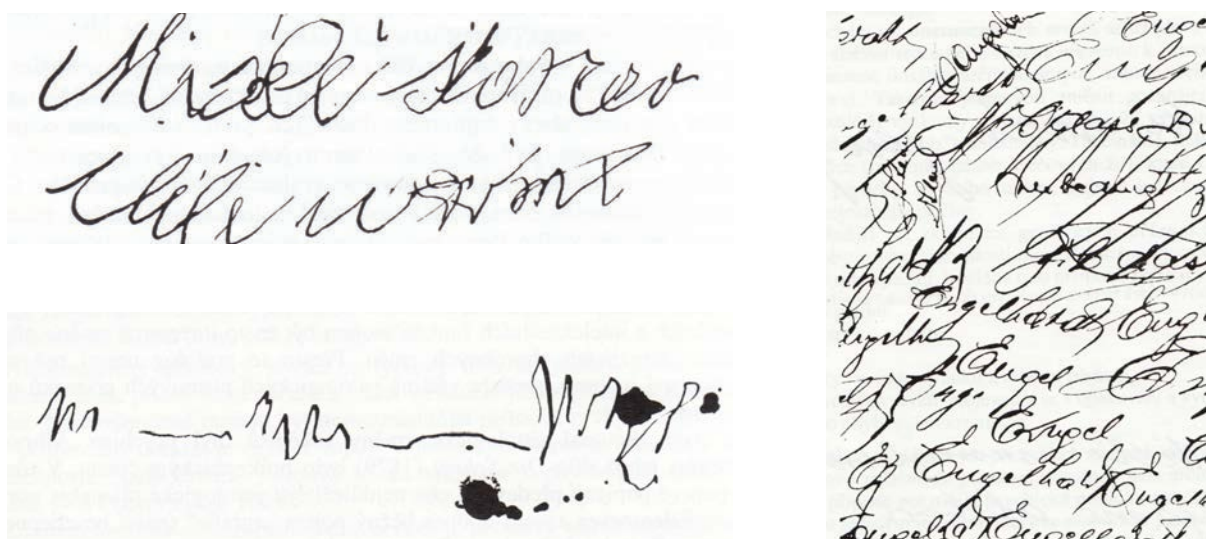

Crépieux-Jamin se mohl se svými pracemi těšit velké popularitě. Mezi nejznámější patří např. *Traité pratique de graphologie* [1895], *La graphologie en exemples* [1889], či *L'Age et le Sexe dans l'Écriture* a mnohá další. Je také autorem výslednicové teorie, ve které se držel názoru, že ze dvou prvotních vlastností může později usuzovat vlastnost druhotnou, např. z prostoduchosti a představitivosti odvodil, že pisatel bude zřejmě pověřivý. Tato teorie byla ale později shledána jako nevyhovující. Jeho spisy přenesl Hans H. Busse [1871 – 1920] do Německa, které se tak stává světovým centrem vlastní grafologie. V Německu však vynikaly hlavně práce Wilhelma Prayera [1841 – 1897], profesora fyziologie. Společně s Ludowigem Klagesem, který je považován za otce německé grafologie, založili společnost *Deuche graphologische Gesellschaft*, která působila až do roku 1908. Publikace této společnosti obsáhla všechna důležitá vědecká díla vztahující se k této době. Knihou Wilhelma Prayera *Zur Psychologie des Schreibens* [1895] se „německá škola“ vědomě postavila do protikladu „škole francouzské“. Od Prayera pochází dnes již klasická максима, že psací impulzy jsou výkonem mozkovým, nikoli svalovým: rukopis je tedy mozkopis. [5]

Německá škola se odvrací od interpretace značek, soustředí se na zákonitosti psacího pohybu. Tím se předmět zkoumání dostává do úplně nového světla, jelikož toto zjištění znamenalo, že psaní je vlastně fixovaný pohyb, tudíž píšící ruka je jen a pouze nástrojem mozku. Mnoha pokusy bylo toto tvrzení prokázáno. Od této chvíle se tedy bádání zabývá v podstatě jen psacím pohybem

s drobnými odchylkami, kterými byly například tloušťka tahu, či povaha oblouků, nicméně toto opět vedlo pouze k tomu, jak se vlastně pohybovalo pero, nebo jiný písíci nástroj. Tento názor zveřejnil ve své téměř současné knize výše zmiňovaný Hans H. Busse a dal si také za cíl objevit a stanovit tak obecné zákony psacího pohybu, jež by grafologii očistily od přemíry „znaků“. [3]

Poprvé je předmětem zkoumání celý komplex symptomů a nikoli znak, jak tomu bylo doposud. Knihou *Die wissenschaftlichen* George Meyera [1860 – 1917], německého psychiatra, navázala věda oficiální a oprávněný kontakt s psychologií. Meyer se zabýval následkem afektu na psací pohyb a demonstroval tak svoje poznatky na lidech s různými duševními a mozkovými poruchami. [5]

Obr. 3. Ukázky rukopisů nemocných lidí (ataktická agrafie, amnestická agrafie, paranoia)

Za zmínku stojí také jméno Maxe Pulvera [1889 – 1952], který se zasloužil o rozvoj grafologie již jako seriózní disciplíny. Působil na curyšském *Institutu pro užitou psychologii*. A jako spisovatel se projevil ve svém díle *Symbolika rukopisu*. Zavedl tzv. symbolický přístup. Psaný projev rozdělil na určitá pásma, kterým přidělil určitou vrstvu autorovy osobnosti. Pokud dojde ke zvýraznění nějakého pásma, ať už šířkou tahu, přítlakem nebo výškou písmen, můžeme usuzovat, že dané osobnostní rysy budou dominantnější. [3]

Ve druhé polovině 19. století grafologie nabývá na významu a stává se konečně úctyhodným a uznávaným oborem psychologie. Vyučuje se na univerzitách i ve výzkumných ústavech. Přísným psychologům bude nicméně navždy odebrán intuitivnější a umělečtější způsob nahlížení na psané písmo jako takové. To vysvětluje fakt, že grafologové dnešní doby jsou doslova až zaskočení, mým pokusem propojit grafologii s grafickým designem potažmo typografií. Na grafologii nahlíží pouze z jednoho úhlu a to, že psaní je pohyb, kterým člověk na papíře reflektuje svoje niterní charakterové vlastnosti. Jejich propagace bývá povětšinou z hlediska grafické-

ho designu naprosto otřesná. Tento paradox mě nicméně velmi inspiroval k nacházení rozdílů v pohledech na písmo. Mezi současné znalce grafologického oboru patří například A. Cobbaert, K. Doing, A. Enskat, R. Heiss, H. Pfanne atd... [3]

1.1.2 České země

Budeme-li bádát po českých pramenech grafologie, stopy nás zavedou do konce 19. století k jistému J. A. Karasovi, který vedl v publikacích grafologické rubriky a snažil se zachytit také vývoj analýzy písma v ostatních zemích Evropy. První významnou grafoložkou byla v českých zemích Dolfina Poppeová [1865 – 1934], jež vydala asi první českou knihu o grafologii s názvem *Tajemství písma* [1896]. Ve svém oboru byla velmi oceňovanou autoritou, není tedy divu, že se vypracovala až na soudní znalkyni u *Zemského trestního soudu Vídni* a osobně zpracovávala rukopisy císařovně Alžbětě. Spolu s Adolfem Zelinkou, dalším českým průkopníkem grafologie, později vydala knihu *Grafologie*, která je pro svoji aktuálnost vyhledávaným zdrojem informací dodnes. [19]

Neopomenutelným přispivatelem do grafologického oboru je rodák z Kolína nad Labem – Robert Saudek [1880 – 1935], jež dosáhl světového ohlasu zejména díky svým experimentálním pracím. Po první světové válce získal zaměstnání na našem velvyslanectví ve Velké Británii, dlouhá léta působil na londýnské univerzitě, ale svůj vliv rozšiřoval také v Německu. Díky své zcestovalosti měl ucelenější náhled na písma různých kultur, snažil se rozklíčovat vztah mezi mentalitou a písmem a v neposlední řadě také pořádal množství přednášek na téma analýzy ručně psaného písma. Jeho nejvýznamnější dílo je *Experimentální grafologie* [1928]. Mezi další publikace, jež se vyznačují především kritickým a velmi poctivým duchem, patří *Zločin v písmu* [1933] či *Vědecká grafologie* [1925]. Velký rozruch, v dobrém slova smyslu, vyvolal jeho experiment, který nechal šířit rozhlasem. Nabádal v něm posluchače, aby si sami zkusili udělat vlastní analýzu svého rukopisu. Vyžadoval po nich zhruba desetiřádkový text, ve kterém měli najít pět nejzákladnějších znaků, jimiž se jejich rukopis vyznačoval a v dalším textu se tyto znaky měli pokusit eliminovat a nahradit je opačnými. Nikomu z posluchačů se však nepodařilo ve svém psaném projevu naráz změnit více než dva znaky. [3]

Do grafologie určitým způsobem zasáhla i Julie Flanderková [1904 – 1987] básnířka, prozaička a novinářka, která na grafologii nahlíží trošku jiným způsobem, který by se dal označit téměř za opačný. Podle jejího názoru člověk může psaného projevu využít při usměrnění, ba dokonce eliminování různých dominantních vlastností, se kterými není spokojen a do jisté míry tak upravovat svůj charakter. Z tohoto názoru postupně vznikla odnož oboru grafologie – grafoterapie. Svoje grafologické analýzy interpretovala velmi přesvědčivým způsobem, až se občas pochybovalo o tom, že daného člověka opravdu popisovala pouze na základě písma. Do oboru přispěla svojí knihou *Grafologie pro každého* [1947]. [19]

Nutno říci, že po druhé světové válce se bádání a objevování nových poznatků v oboru, nejen v českých, ale i ve slovenských zemích doslova zastavilo. Grafologie zde byla označena za pavědu a vedle šarlatánství a dalších pochybných praktik, jak nahlízet do lidského nitra, byla dle tehdejších názorů nehodna dalšího studia. Avšak tento názor záhy prolomil jeden z nejvýznamnějších českých grafologů, rodák z Chomutova Vilém Schönfeld [1909 – 1944]. Svůj bod zájmu soustředil na zkoumání písma v období nemoci člověka, jelikož sám prodělal vážné onemocnění. Při zotavování své poznatky velmi prohloubil a sepsal do titulu *Tuberkulóza, charakter a rukopis* [1934]. Jeho další dílo, které se dodnes vyjímá v regálech knihkupectví nese název *Učebnice vědecké grafologie* [1948]. O její jazykové přepracování se postarali současní grafologové PhDr. Jan Jeřábek, zakladatel České grafologické komory, a Ing. Helena Baková, lektorka grafologie. Schönfeld byl zavražděn nacisty, ale o zveřejnění jeho díla se po válce (naštěstí) postaral Pavel Eisner. [19]

O rozvoj studia písma na vysokých školách, zejména však na Univerzitě Karlově, se zasloužil především Josef Petera [*1906]. Jako pomůcku ke studiu sepsal knihu *Úvod do soudní a kriminální grafologie* [1947]. Slibný vývoj grafologie u nás však začal po roce 1948 stagnovat, a tak za zmínku stojí pouze dílo slovenského grafologa Jozefa Mistríka – *Grafológia* [1982], v níž autor propojuje lingvistické proudy a rukopis. Rovněž Mistrík poukazuje na to, že ani přísný grafologický rozbor by se neměl odvracet od obsahových souvislostí rukopisu. K velké obrodě oboru mohlo dojít až po sametové revoluci, kdy byly příznivé podmínky nejen v Brně, kde mohlo vzniknout *Středisko psychologických služeb*, ale také v Praze v *České grafologické společnosti*. [3]

1.2 Písemný materiál

„Písmo je systémem grafických znaků, na nichž se lidské společnosti dohodly, aby jim sloužil k trvalému zaznamenávání myšlenek, vyjádřených jazykem.“ [4]

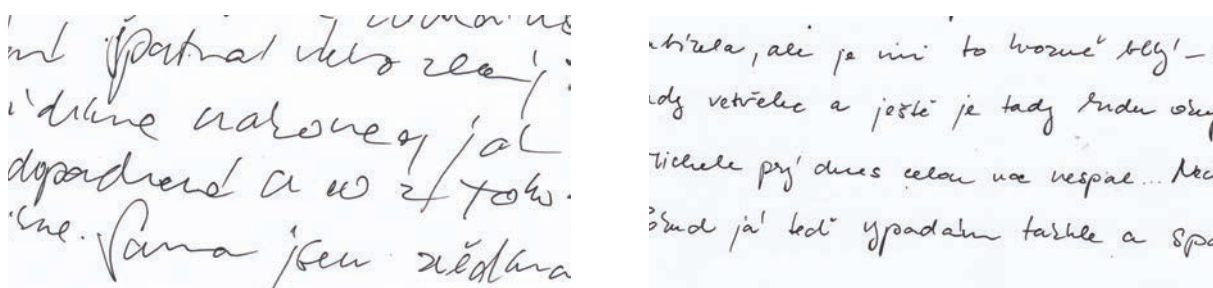
Na úvod této kapitoly je nutno říci, že písmo je právem považováno za největší a nejdůležitější vynález lidstva a patří k zásadním kamenům celé civilizace. Vznikalo na různých místech, v odlišných kulturách, odráží historickou etapu a způsoby života. Jeho vývoj k dnešní tiskové či psané podobě trval více než pět tisíc let. V grafologii se písemným materiálem rozumí zejména rukopis. To znamená papír, nejlépe nelinkovaný, popsaný psacím písmem, to znamená kurzívou, který by ale neměl být citově zbarvený a neměl by být psán v afektu či opilosti. Nejlepším materiálem je spontánní text, který vznikl za optimálních vnitřních i vnějších podmínek.

Vnější psací podmínky mají na utváření rukopisu nepřehlédnutelný vliv. Rozumíme jimi například psací náčiní, teplotu v místnosti ve které rukopis vznikl, či světelné podmínky. Aby byl rukopis pro grafologické studium přínosný, měl by vzniknout za co nejvýhodnějších

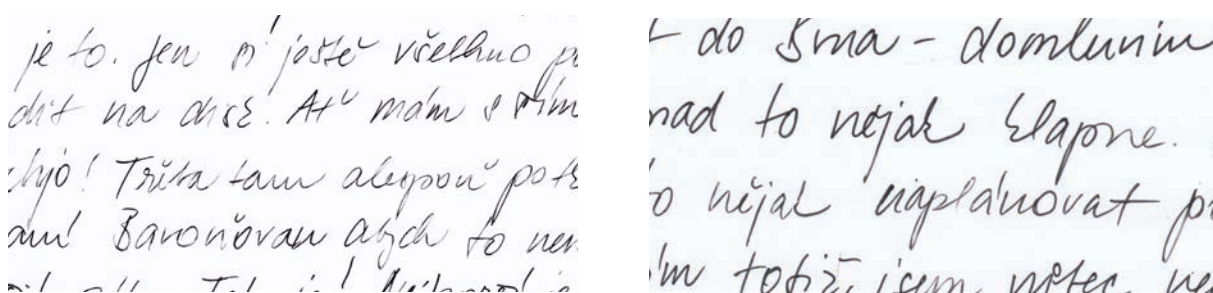

vnějších okolností. Dále je nutno podotknout, že málokterý člověk má pouze jeden rukopis. Většinou se setkáváme s rukopisem osobním a rukopisem profesním. Zde je důležité grafologovi dodat oba dva typy rukopisu. Jedním z nejdůležitějších činitelů, které mají na písmo vliv je zralost písma. Zralostí rozumíme rukopis člověka, který si již zvládl osvojit psaní jako volný pohyb tzn., že přemýšlí nad obsahem věty, kterou píše, nikoliv nad tím, jak technicky správně písmo napsat. V grafologii rozlišujeme písmo osobní a písmo noralizované, kdy noralizované písmo je charakterizováno školní psací předlohou. Tu si ale v průběhu života každý jedinec značně individualizuje a písmo se tak stává výrazem jeho osobnosti. Písmo se mění v průběhu celého života a mnohdy můžeme pozorovat rozdíl i u ne příliš časově vzdálených písemných projevů. [6]

Pro plnou zralost písma je podmínkou větný impulz, přičemž vedoucí úlohu má v procesu psaní centrální nervový systém. K vnějším okolnostem můžeme počítat například i vliv svalů na rukopis, ačkoliv mají na vznik osobního písma jen nepatrný účinek. Dalšími příčinami, které utváří v psaném projevu osobnost jedince jsou například věk pisatele, jeho národnost, stupeň vzdělanosti, zdravotní stav, zejména také stav psychický a v neposlední řadě vizuální zkušenosti pisatele. [3]

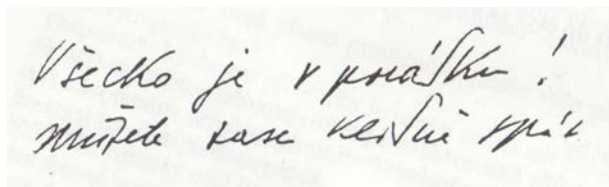
Obr. 4. Příklady mého rukopisu v opilosti a ve stavu únavy

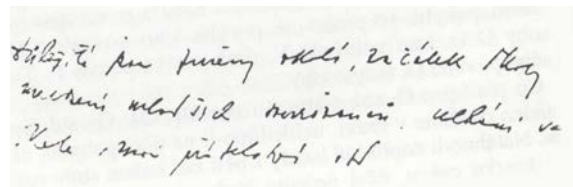
Obr. 5. Příklady mého rukopisu při normální náladě a rozhořčenosti

Grafolog také přihlíží k psacímu náčiní. Ze psaného projevu lze vyčíst především to, jak pisatel pero držel. Pokud ho křečovitě svíral až u špičky psacího nástroje, říkáme tomuto držení krátké. Pero tak tvoří s papírem velký úhel a vzniká ostrý písmový tah, neboli duktus. Oproti tomu dlouhé držení zaručuje větší množství inkoustu a tím pádem těstovitý charakter písmového tahu.

Mezi vnitřní psací okolnosti, což je druhá oblast, která psaní ovlivňuje, patří hlavně stav pisatelovy mysli. To znamená, že písmo závisí na tom, zda jsme veselí, nervózní, smutní či unavení a jeho písmový obraz nám dává jakési zrcadlo. Obecně můžeme tvrdit, že v radostném rozpoložení je písmo vzletnější a vzniká mnohem rychleji než ve stavu deprese. Únava a podrážděnost se projevují zmenšením znaků, rostoucí nepravidelností či vytvářením křečovitých pohybů. U citlivého člověka hraje velkou roli obsah textu, který píše. To se může projevit například třesem ruky či tvorbou kaněk. [5]

Obr. 6. Písmo vzniklé v radostném rozechvění

Obr. 7. Písmo vzniklé ve stavu deprese

Než začne grafolog rukopis analyzovat potřebuje znát určitá fakta, která mu v jeho rozboru pomůžou a které nedokáže z písma určit. Těmito skutečnostmi jsou například pohlaví. Tuto informaci lze z písemného materiálu vyčíst pouze s pravděpodobností, nikoli s jistotou. Grafologa by mělo také zajímat, zda autor píše svým rodným jazykem, jelikož neznalost cizího jazyka také může ovlivnit celkový výraz materiálu. Písmo je mimo jiné závislé na společenských normách, které se v průběhu existence člověka měnily a ovlivnily tak vzhled rukopisu. Mezi tyto normy patří především školní písmová předloha. [6]

1.3 Písmo jako výraz

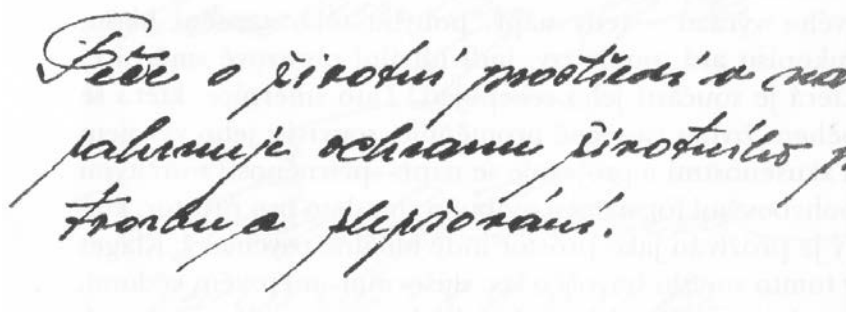
Jistě všichni známe situaci, když jdeme s nějakým neznámým člověkem na kávu nebo na skleničku vína. V této situaci hraje stěžejní roli první dojem. V tu chvíli ale vůbec nezáleží na tom, co člověk řekne (může klidně mluvit latinsky) nebo co se snaží vysvětlit. To, co nás nejvíce zaujme a okamžitě o člověku vypoví je to, *jak* se to snaží vysvětlit nebo *jak* se u toho tváří. Jaký má postoj, jakým způsobem gestikuluje. Tyto pohyby samozřejmě mohou být do značné míry kontrolovatelné, nicméně zcela řídit je nedokážeme. Čím jsou naše pohyby neuvědomělejší, tím jsou z hlediska řeči těla významnější.

Obr. 8. Podpis švédského krále Gustava Adolfa a hudebního skladatele G. Verdiho

Lidské pohyby mají několik kategorií, musím ale podotknout, že tyto kategorie se téměř vždy mísí a nedají se tudíž určovat zvlášť. Jedná se o reflexní, výrazové, volní a automatické volní pohyby. Pokud vezmeme v úvahu, že chceme určit povahu průběhu pohybu, můžeme si to vysvětlit na jednoduchém příkladu, kdy kolem stolu sedí pět lidí a všichni mají stejný úkol – zdvihnout skleničku vody a napít se z ní. Tento jednoduchý manévř však nikdy neudělá pět osob stejně. Každá z nich promítne do onoho pohybu svoji osobnost. Jeden člověk zvedne skleničku rychle a neobratně, druhý opatrně a rozvážně, další ji například samou nervozitou rozlije. Použijeme-li tento příklad na oblast rukopisu, můžeme říci, že v osobním psaném projevu se projevuje pisatelův charakter. [5]

Velmi důležité je také uvědomit si, že pisatel se při psaní nejvíce soustředí na počátku výkonu. Zvýšenou pozornost věnuje například počátečním písmenům ve slovech. Uprostřed se pozornost snižuje. Stejně je to s celou stranou. Písmo tedy náleží k výrazovým pohybům. Bavíme se ovšem o pohybech člověka, který je v nich už zběhlý a nemusí se tedy soustředit na každý elementární tvar jako například dítě ve škole. U dospělého člověka, který si psací pohyb již osvojil, je to pohyb do jisté míry automatizovaný a probíhá pod prahem vědomí. Rukopis má jednu obrovskou výhodu oproti ostatním pohybům, ze kterých se dá poznat charakter dané osoby. Okamžitě se fixuje, to znamená, že i s časovým odstupem (mnohdy obrovským) se dá písmo posuzovat. [3]

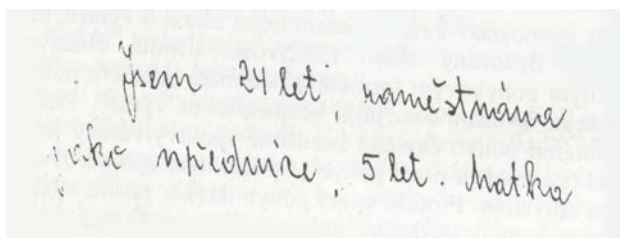

Obr. 9. Ukázka obohacených úvodů slov

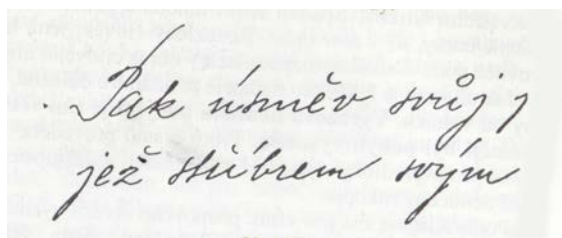
„Každý vyjadřující tělesný pohyb je uskutečněním impulzu citového zážitku, který je takto vyjaven.“ [2]

Jednou jsem byla svědkem takové naštěstí lehčí dopravní nehody, kdy cyklista nestihl včas zareagovat a narazil do auta u přechodu. Nesmírně zajímavé na tom je, že se člověk téměř okamžitě vcítí do role cyklisty a bolestí zkroutí tvář až do grimas, ačkoliv sám o sobě vlastně žádnou bolest necítí. Ale pouze viděný obraz a představa, jak se člověk v dané situaci cítí v nás vyvolá pocity podobné jeho prožitku. V češtině máme nádherné výrazy pro určité duševní rozpoložení, například *propadnout se do země, už v tom zase lítám, či nejraději bych vyletěl z kůže*.

Písmo na papíře vnímáme vzhledem k prostoru. Ačkoliv vlastně leží na řádcích, v grafologii neříkáme, že je položené či posazené na papíře, ale že stojí. Bavíme se o písmu stojatém, o směru psaní, o sklonu písma nebo (a tento výraz se mi velmi líbí) o vysokých a nízkých tečkách nad písmenem *i*. Sklon písma je jedním ze znaků, které o písmu vypovídají nejvíce. Obecně by se dalo říci, že pokud člověk píše se sklonem doprava, bude otevřený, citlivý a přirozený. Ostrý úhel sklonu značí nesamostatnost a snadné navazování kontaktů s ostatními (písmeno se doslova vzdává svojí samostatnosti, jen aby mohlo být ve styku se sousedy). Čím více se ale písmo „narovnává“, tím více je člověk samostatný a rezervovaný. Písmo tedy vnímáme jako stojatý útvar, ačkoliv je vlastně útvarem ležatým, vzhledem k prostoru, ve kterém vzniká. Obecně takhle vlastně mluvíme i pokud chceme vyjádřit naše pocity v úrovni psychické. Tedy že se naše *pozornost k něčemu obrací*, nebo naopak něco *zavrhujeme, přikláníme se k něčemu, něco nás potkalo, jdeme někomu vstříc apod.* Velmi zajímavý poznatek je, že mnoho dívek v období puberty si za své zvolí stojaté písmo s širokými bříšky, nejčastěji samostatně stojící, ale jakmile se jejich duševní stav vrátí po tomto životním období k normálu, jejich písmo se změní také –navrátí se k normálnímu sklonu. [5]

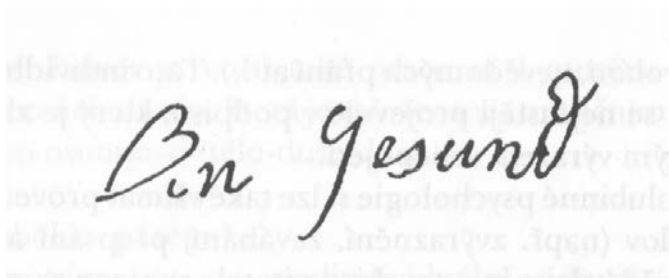
Obr. 10. Písmo nakloněné doleva

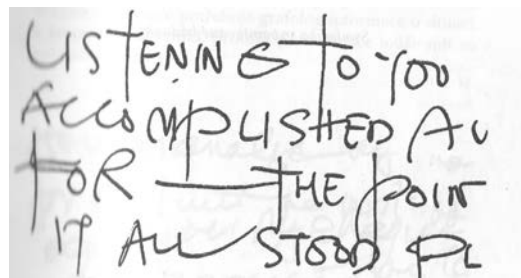
Obr. 11. Písmo nakloněné doprava

1.4 Písmo jako symbol

Mimo písmovou výrazovou hodnotu rozlišujeme také hodnotu symbolickou. Tady je velmi důležité uvědomit si, že písmový obraz vznikl právě ze symbolu. Grafologie chápe toto tvrzení nejen jako možnost se ve svém projevu symbolicky projevit (tato symbolika se nejčastěji projevuje v podpisu), ale také rozlišuje prostor kolem písma na několik oblastí, kdy každá z nich zaujímá určité specifikum. [6]

Obr. 12. Podpis člověka se srdeční vadou

Obr. 13. Písmo náboženského fanatika

Tyto oblasti jsou definovány horním pásmem (což je prostor který je vymezen mezi střední výškou písmena a horními dotaznicemi), středním pásmem (kde tvoří hranici účaří a střední výška písmene), dolním pásmem (prostor mezi účařím a dolními dotahy) a také samotným účařím neboli řádkou. Z prastaré představy rozdělení tohoto prostoru vzniká tvrzení, že oblast „*nahoře*“ značí světlost, krásu, dobro, duchovní princip a božství, oproti tomu „*dole*“ se nachází tma, zemitost, propast, hlubina. Z této myšlenky vycházejí i symbolikové dnešní doby a rozšiřují ho na horní oblast intelektuálnosti a duchovnosti a dolní oblast erotiky a pudovosti. Písmový obraz vzniká na papíře v prostoru a čase. Psací pohyb tedy vychází z minulosti, kterou necháváme za sebou, v každém okamžiku psaní se hrot nachází v přítomnosti a směřuje do budoucna.

„Časová symbolika se svým průběhem zleva doprava zaznamenává zároveň vývojovou dráhu: pocházíme z matky a spějeme k otci, z tělesné vázanosti k duchovní svobodě a moci. Matka-minulost-původ, otec-budoucnost-dovršení.“ [5]

Do této kapitoly se neodvažuji ponořit hlouběji, jelikož nemám znalosti hlubinné psychologie, které jsou nezbytné k pochopení některých psychologických souvislostí mezi symbolem a lidským prožíváním. Uvedla jsem proto pouze strohá tvrzení, která vyřkli významní psychologové M. Pulver a C. G. Jung.

1.5 Je grafologie věda?

„Ale pane státní,“ bránil se pan Janowitz, „on to ten mladík vykládá docela vědecky, žádná kouzla, žádné tajemné síly, ale říkám vám, přesná vědecká metoda.“ [6]

Grafologie se i v dnešní době potýká s vlnou skeptických názorů na věc. Je to naprosto přirozené, protože ne každý člověk je tak otevřený, aby přijal fakt, že grafologie je plnohodnotný obor, jež si prošel staletími vývoje. To je podle mě jeden z aspektů, který dokazuje, že tento obor se opravdu zkoumal a zdokonaloval. Celá tato myšlenka je zapříčiněna tím, že po sametové revoluci se začal formovat jakýsi individualismus a najednou měl každý pocit, že bez jakéhokoliv vzdělání si klidně může zřídit „*věštírnu z písma*“. Tím pádem se rozmohl tento fenomén mezi laickou veřejností, která o tom takřka nic nevěděla a tak i výsledky, které interpretovala disponovaly mizivou pravděpodobností a s psychologií člověka neměly doslova vůbec nic společného. [19]

Grafologie patří k velmi kontroverzním oborům a to i přesto, že většinu zvědavých otázek, které veřejnost pokládá, je schopna otevřeně zodpovědět. Ne náhodou tedy najdeme jak na webových stránkách, tak i v tištěných publikacích množství kapitol „*pro skeptiky*“. Celé otázky a odpovědi tu psát nebudu, jelikož by vystačily na celou kapitolu, ale pokud budete zvědaví, v knize Viléma Shönfelda, či na stránkách Grafologové.cz nebo na webu České grafologické komory na svoje otázky jistě najdete odpověď.

Další důležitý aspekt, který utvrzuje v tom, že grafologie není pavěda, je množství metod, kterými lze dojít k co možná nejpravděpodobnějšímu výsledku. Za všechny vzpomeňme například grafologickou metodu, či metodu analytickou. Grafologie v těsném sepjetí s psychologií (tento vztah můžeme definovat tak, že grafologie je vlastně jedna z poddisciplín psychologie) dnes používá moderní psychologické poznatky a vychází především z fyziologie pohybu. Samozřejmě se ale výsledky, jež očekáváme, mohou grafolog od grafologa lišit. Tady je velmi podstatné vybrat si takového člověka, o kterém budete přesvědčeni, že má vzdělání a oprávnění využívat svůj um ke komerčním účelům, tedy že má certifikát z určité grafologické společnosti. Velmi důležitou částí grafologického výkladu či analýzy je jeho samostatná interpretace, která na dojmu může mnohdy velmi ubrat. Schopnost vcítit se do posuzovaného rukopisu a následně do člověka je velmi zajímavá a ne příliš jednoduchá práce, která často vznikne spontánně. Při jednom z mnoha rozhovorů, česká grafoložka a studentka Ateliéru grafického designu na VUT v Brně, Yveta Buchtová zmínila velmi zajímavou zkušenost:

„Při analýze jednoho rukopisu mi bylo řečeno, že dotyčná je žena, herečka. Při zkoumání jejího rukopisu se mi před očima vybavila velmi charismatická nóbl dáma. Později jsem viděla její fotku a dotyčná paní vypadala vlastně úplně stejně, jakou jsem si ji představovala.“ [7]

Aby člověk mohl mít pochybnosti o „vědeckosti“ tohoto oboru, měl by se podle mého názoru nejdříve ve věcech zorientovat, jelikož k tomu, aby se člověk mohl plnohodnotně zabývat grafologií je potřeba absolvování dlouhodobého kursu (kde se vám dostane odborného vedení) praxe a v neposlední řadě jistě dávka talentu. Nechci tvrdit, že grafologie věda bezpodmínečně je, protože si myslím, že nedokáže obsáhnout všechny oblasti lidského charakteru, a tak nahradit ostatní obory psychologie, pouze bych chtěla říct, že je to určitý „pomocník“, který může podávat jednoduché a srozumitelné pohledy na sebe sama.

1.5.1 Instituce, které se grafologií zabývají

Grafologický rozbor písma nachází svá uplatnění v mnoha oblastech. Setkáme se s ním zejména v personalistice (např. mnohé německé firmy přijímají nové zaměstnance na základě grafologických testů, takže vyžadují například životopis psaný ručně), kriminalistice, u soudu, nejčastější využití těchto poznatků ale zůstává v rovině osobní, tedy poznání sama sebe a rozvoje své osobnosti, nicméně grafologii lze využít také například v reklamě či strategickém marketingu. Jedním z nejzajímavějších odvětví grafologie pro mě je posuzování školních předloh, kde dochází k přímé konfrontaci grafologie s grafickým designem a typografií. Tomuto tématu se však budu věnovat zvlášť v dalších kapitolách viz. kapitola Školní písmová předloha. V České republice existuje řada institucí, které nabízejí tyto služby. Jsou to:

Česká grafologická komora

Je to největší instituce v ČR, která sdružuje zájemce o obor jak z řad studentů, tak i znalých profesionálů. Toto neziskové sdružení nabízí dlouhodobý kurs, který poskytne ucelený vhled do problematiky grafologie. Aktivně se také podílí na publikování a ochrany etiky grafologie. Komora vydávala časopis a sborník *Grafologie* a aktivně se podílela na vydání mnoha knih, z nichž mohu jmenovat například již několikrát zmiňovanou *Učebnici vědecké grafologie* Viléma Schönfelda, či *Grafologie-diagnostika osobnosti* PhDr. Jana Jeřábka, jež je této společnosti předsedou. Ve výčtu jmen, která se v České grafologické komoře vyskytují bych pokračovala Ing. Helenou Bakovou, dále pak například Ing. Evou Leitnerovou či Mgr. Evou Franklinovou a mnohými dalšími. Na jejich stránkách jsem našla některé zajímavé zakázky například spolupráce s *Ústavem českého jazyka a literatury FF UK* při rozboru několika rukopisů Boženy Němcové, dále pak rozbor pozdních rukopisů Jana Masaryka pro Českou televizi nebo spolupráce se soudními znalci z oboru psychologie. [12]

Asociace Grafologů ČR

Asociace grafologů ČR, o.s. byla založena v roce 1999. Od začátku se specializuje především na vzdělávání a tvorbu ucelených vzdělávacích programů v oblasti grafologie, zejména akreditovaných MŠMT. I v současné době si Asociace grafologů ČR, o.s., klade jako jeden z hlavních cílů nejen sdružování příznivců grafologie, ale i nadále vytvoření uceleného systému vzdělávání a jednotné kvalifikace v oblasti grafologie. [19]

Grafologove.cz

Tento webový projekt vznikl jako bakalářská práce BcA. Yvety Buchtové, studentky grafického designu na VUT v Brně. Buchtová v současné době čeká na svůj certifikát se svolením, že grafologii může komerčně provozovat, tudíž její projekt funguje zatím pouze jako informační platforma, která ale zábavným a nápaditým způsobem předkládá fakta o grafologii a snaží se srozumitelně reagovat na jakékoliv dotazy. O tomto projektu se budu ještě dále zmiňovat v kapitole Inspirační zdroje. [20]

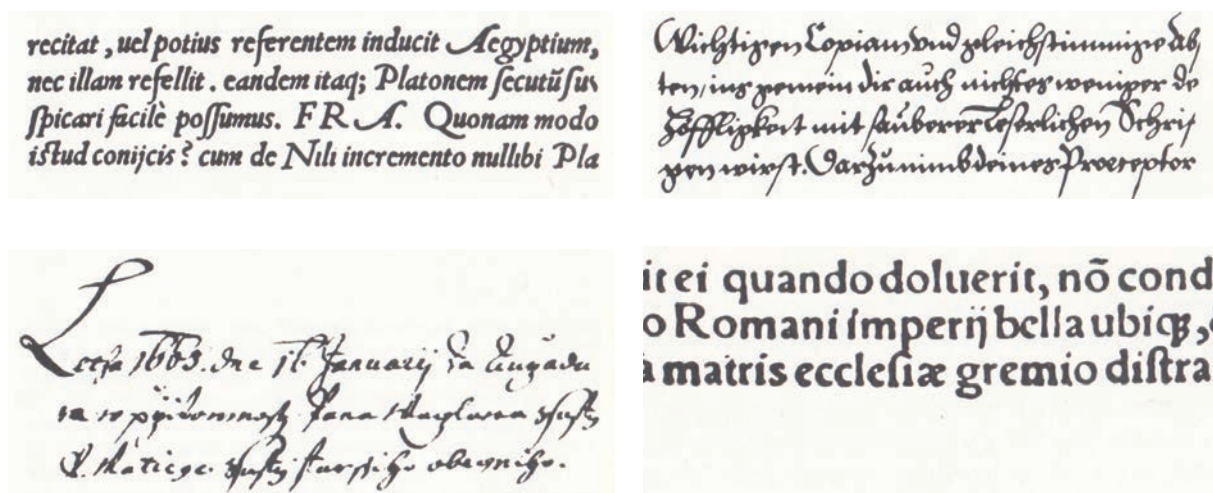
Zde jsem zmínila pouze instituce, jejichž členové nějakým způsobem publikují nebo poskytují rozhovory médiím, či zkrátka svoji činnost rozšiřují i mezi širší veřejnost. Po otevření googlu však zjistíme, že se grafologií zabývá nepřehledné množství soukromých sektorů, a tak je o to těžší vybrat si s jistotou člověka, který odvede svoji práci poctivě. Ze své zkušenosti musím říct, že soukromníci, provozující tuto disciplínu se mi zrovna neosvědčili. Oslovila jsem jich hned několik, ale ani jeden člověk nebyl ochotný mi rukopis posoudit.

2. ŠKOLNÍ PÍSMOVÁ PŘEDLOHA

Písmová předloha je v současné době v České republice velice diskutovaným tématem. Právě tady dochází k nejviditelnějšímu propojení nejen grafologie a grafického designu, ale také filozofie, kulturologie a mnohých dalších oborů. Už jen proto bych čekala množství seriózních rozhovorů na toto téma nejen na internetu, ale také v magazínech či časopisech. Ovšem našla jsem pouze hrstku hodnotných článků, které se k této problematice vyjadřují. Ten zbytek je zahalen v mlze pochybností a mediálního „humbuku“. Abychom ale začali od začátku...

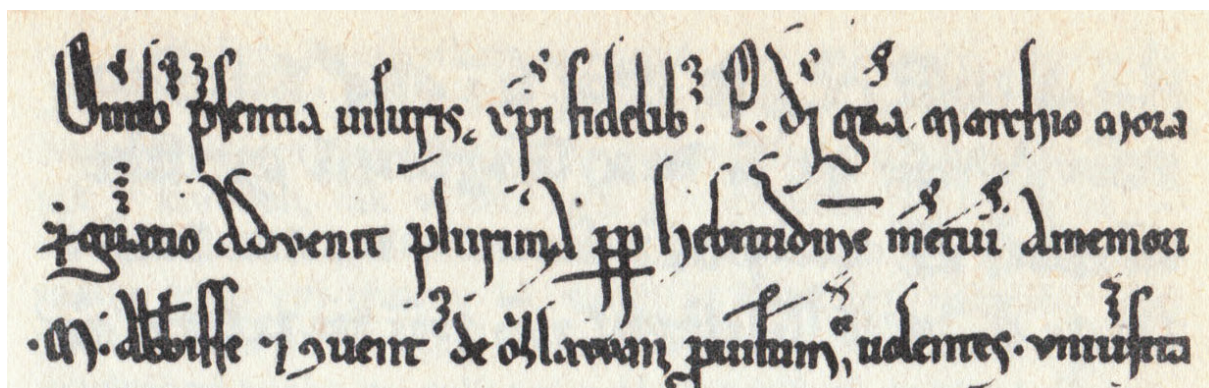
2.1 Školní písmová předloha v Česku

Náš národ se z několika důvodů (hlavně zeměpisných a náboženských) už v raném středověku přiklonil k latince. Češi ji přijali za svou a latinka se tak stala národním písmem. Už tady ji však začali přizpůsobovat svoji národní povaze a vzhledem k tomu, že jsme byli národ velmi kulturně vyspělý i písmo bylo na vrcholu své dokonalosti, což potvrzuje velké množství spisů na vysoké kvalitativní úrovni (především v 15. a 16. století). Záhy jsme se však ocitli v naprosto odlišné politické situaci, což vedlo k používání předpisů, jež stanovily rakouské úřady. Latinka byla omezována a na její místo se neúprosně tlačil švabach. Na celém území Rakouska-Uherska se tak musela zavést jednotná norma a to i přes všeobecný národní odpor. A tak se stalo, že ve školách 19. století se psalo tzv. mechanickou formou, ale i ta byla později nahrazena. Nová norma učila lidi krasopisu, velký důraz byl kladen zejména na tvar písmene – mělo být co nejkrásnější a nejmělečtější, což ale neumožňovalo plynulý rozvoj písmové kultury. [5]

Obr. 14. Humanistická tištěná polokurzíva (vlevo nahoře), česká novogotická kurzíva r. 1663 (vlevo dole), německý kurent 17. a 18. stol. (vpravo nahoře), antikva (vpravo dole)

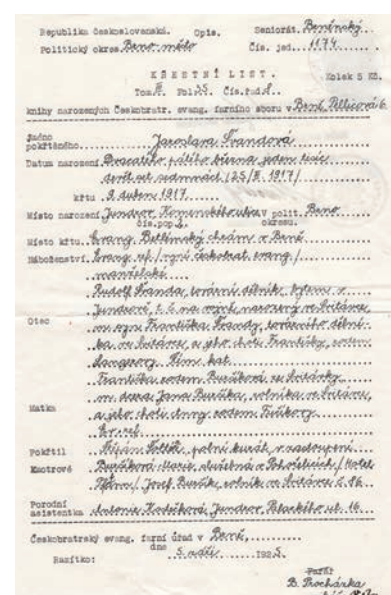

Obr. 15. Diplomatická minuskula

České země však započaly budovat vlastní psací postupy, které by kulturní úroveň našeho národa podtrhovaly a dále rozvíjely. K jistým světlým chvilčkám v reformě písmo-
vé předlohy docházelo a to zejména v tvorbě Petra Mužáka či A. Studničky, avšak žádný z vytvořených návrhů neprošel přes rakouskou komisi. Ta svým vlastním návrhem „ochromila“ české školy až do roku 1930. Nicméně snahy českých reformátorů neustávaly. Nutno říci, že v rakousko-uherských zemích panoval, alespoň co se předpisu pro školy týče, zmatek. Každá země byla ovlivňována odlišnými myšlenkovými proudy (například Slovensko bylo pod nadvládou maďarských školních úřadů a jen u nás byly tři školní rady). V roce 1918, kdy náš národ nabyl politickou samostatnost se nejvíce ze všech předmětů ve školách reformovalo právě psaní a to v dosud nevídaných rozměrech. Na základě spisů výše zmiňovaného Roberta Saudka usilovalo české školství o reformu založenou na psychologických a grafologických testech. To rozpoutalo vášnivé debaty v dobrém slova smyslu. Téma to bylo tak diskutované, že si dokonce vysloužilo svůj vlastní časopis pro písmo a didaktiku. A výjimkou nebyly ani soutěže ve psaní pořádané školami. Komise posoudila až kolem 14 000 rukopisů. [5]

<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z</p>	1894
<p>u v o i d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1881
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1884
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1895
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1909
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1916
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1921
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1929
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1930
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1932
<p>a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X</p>	1954

Obr. 16. Průřez historií české písmo-
vé předlohy od roku 1894

Obr. 17. Křestní list mojí prababičky

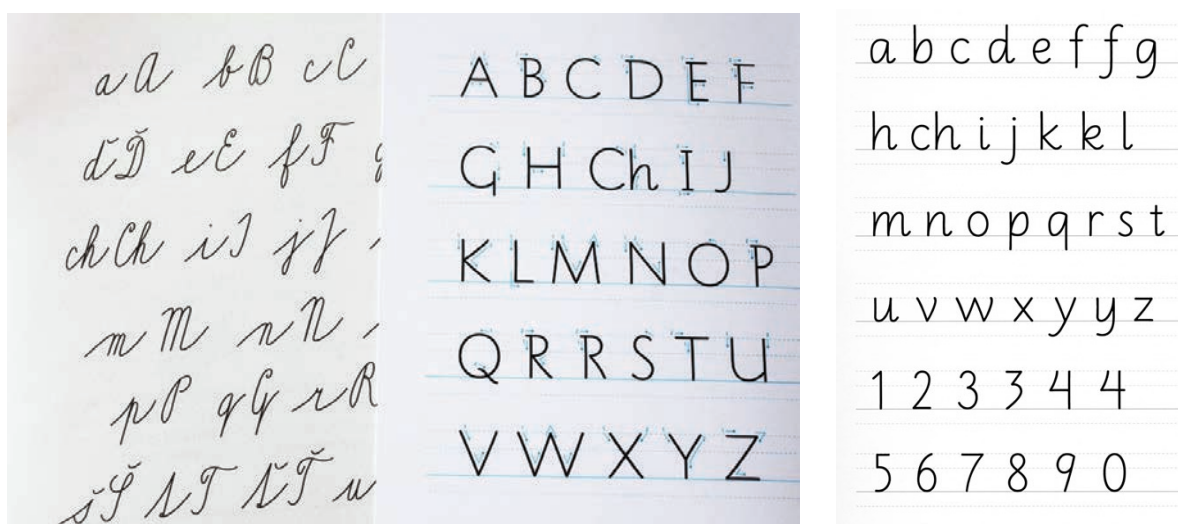
V roce 1932 byly vydány normované znaky latinky a také normalizované psací sešity. Autorem nové psací předlohy byl Václav Penc. Poté norma procházela různými úpravami, kde nejčitelnější bylo její zúžení a změna tvaru číslic. Tato norma, dnes můžeme říci dekorativní, se v českých zemích používá již přes šedesát let, avšak dávala prostor k vyjádření pisatele samého a k nenásilnému spojování znaků, což vedlo k rychlejšímu psaní. Tady bylo velmi důležité, aby zůstaly znaky co možná nejpřesnější, aby se s rychlostí nezvyšovala také jejich nečitelnost. Dnešní písmové znaky nevzešly z krasopisu, ale jsou přirozené. Nicméně, tak jako v letech 1932, tak i v dnešní době má školní písmová předloha projít obrovskou reformou. [5]

abcdefghijklmnopq
 rstvwxyz 1470689532
 ABCDEFGHIJK
 LMNOPQRSTU
 VWYIX

připustné tvary v individuálním písmu
 na vyšším stupni: a b c d f g h k o q s z
 A B B C F G K L M N P G R S T Z
 obližnější spoje: na na no no oa oa ov va va
 wo vo ve ve ov vi oe ve oz vz se se sa sa
 so so sg sg ja ja je ba ba bd bd bo bo bz bv
 bc be br bw bs ob vb Al Ba Ba Ba Bo Bo Bo
 Do Do Da Da Id Id Id Iv Iv Ol Ol

2.1.1 Comenia Script

V době, kdy píšu tuto část mi najednou přijde naprosto přirozené, že předlohu je opět nutno reformovat vzhledem k rapidní změně životního stylu. V dnešní uspěchané době, kdy nám technika umožňuje věci co nejvíce zjednodušovat a pokud možno se u toho co nejméně nadřít, je naše školní předloha poněkud zastaralá a nevyhovující. Nicméně k nově navrženému písmu *Comenia Script* od Radany Lencové zaujímám spíše kritický postoj. K tomuto tématu se vyjadřuje řada typografů, grafologů i pedagogů, kteří mají nový styl psaní od roku 2010 vyučovat. Avšak tento experiment, který se v minulým dvou letech testoval na zhruba čtyřiceti českých školách si příliš nepochvalují právě grafologové. Jak se ale u takového projektu dalo už od začátku očekávat, obyvatelstvo České republiky je rozděleno na dva tábory. Polovina by novou školní předlohu uvítala a vnímá ji jako svěží vítr a nutnost, druhá polovina lidí se nechce vzdát svých zažitých stereotypů. Argumentují tím, že psacím písmem psali jejich babičky i oni sami, a tak nevidí důvod, proč se ho teď najednou vzdávat. V této části se pokusím zmapovat různici se názory, jak odborné veřejnosti, tak i laiků a v neposlední řadě přidám i svoje postřehy.

Obr. 19. Ukázka písma *Comenia Script*

Celý kompletní balíček *Comenia Script*, ve kterém můžeme najít mimo písanky také například pexeso či doplňující obrazový materiál k abecedě, *Comenia Pictures* a spoustu dalšího materiálu, vyhrál mnoho ocenění (z nichž můžeme jmenovat například 1. místo v soutěži Nejkrásnější kniha roku 2008 a 2011, či Cenu poroty v mezinárodní soutěži evropského designu ED AWARDS 2009), což jistě poukazuje na to, jak kvalitní práci z hlediska grafického designu realizační tým odvedl (jako spoluautoři tohoto projektu jsou uvedeni také Tomáš Brousil, který navrhl písmo *Comenia Sans*, určené k sazbě a čtení učebnic a František Štorm, s písmem *Comenia Serif*). Radana Lencová svůj návrh realizovala při svém studiu na VŠUP v Praze [2002–2005], který vznikl jako součást její diplomové práce a v současné době je ve fázi testování na několika českých školách a čeká na svoji akreditaci. [21]

Obr. 20. Ukázka z balíčku Comenia Script

Sama autorka tvrdí, že písmo je jednodušší a čitelnější než stávající předloha, a následně po zautomatizování psacího pohybu pisateli nabízí dostatečný prostor na projevení jeho vlastní osobnosti. Dále se pak autorka snažila abecedu co nejvíce zjednodušit a usnadnit tak psací „dril“ hlavně dětem s dyslexií a levákům (pro které jsou nachystány speciální výukové postupy). Pedagogové při výuce psaní tak nemusí bazírovat na přesném opisování předlohy, ale mohou klást větší důraz na jeho funkčnost. Předloha je naprosto očištěná od všech smyček a dokonce i přirozeného napojování písmen. Jediným náznakem zůstávají jakési serify, které se však objevují pouze u některých písmen. Z mého pohledu je u tohoto skriptu velkou výhodou psaní diakritiky rovnou nad písmeno. Pisatel se k ní tedy nemusí po napsání celého slova vracet, což je mnohem jednodušší než hledání místa kam asi ten háček či čárka patří. Toto autorka komentuje:

„Smyčky a jednotázné napojování všech písmen ve slově vzniklo až v baroku u mistrů kaligrafie a pro děti bývá náročné, navíc při rychlém psaní přispívá k nečitelnosti.“ [8]

Obr. 21. Ukázka z balíčku Comenia Script

Dále pak zmiňuje, že podle současné předlohy se děti musí učit vlastně čtyři tvary pro jeden znak písmena a to verzálky a minusky jak psací, tak tiskací. *Comenia Script* má však pouze jeden druh, což vede k dalšímu zjednodušení. Lencová chce dětem dát možnost volby a nabídnout

nout jim co nejvolnější předlohu, aby si ji mohly následně formovat podle sebe a pro ty nejšíkovnější, které by chtěly svůj rukopis dále rozvíjet, je připravena kaligrafická renesanční forma psacího modelu, ze kterého *Comenia Script* vzešel. Písanka existuje samozřejmě i v digitální verzi, což také ulehčuje celý proces „učení se psát“, text se dá snadno vytisknout a školák tak může trénovat kdykoliv a jakkoliv se mu zachce. Dále pak autorka tvrdí, že to podstatné je, aby dětem to, co se naučí, zůstalo na celý život, aby se jim, co možná nejvíce, ulehčila psaná komunikace a jejich písmo bylo plně použitelné a čitelné i v dospělosti. Navržené písmo disponuje řadou dalších výhod jako jsou volitelný sklon, či více tvarových variant k jednomu písmovému znaku. Písmo si pochvalují zejména pedagogové, učitelka na pražské Základní škole Karla Čapka Romana Malá tvrdí:

„S výukou Comenia Scriptu se často pojí tzv. genetická metoda čtení, kdy se žáci učí rozpoznávat velká písmena a rovnou z nich čtou a zapisují celé věty. Jakmile se děti naučí psát velká písmena, přejdou na malá. Ve spojení s písmem Comenia Script má tato metoda zázračné účinky. Děti už po čtyřech měsících dokážou samy přečíst celou pohádku. Žáci se učí psát i číst současně.“ [9]

Toto jsou přednosti písma, které uveřejňuje především autorka na svém webu [22] a v rozhovorech pro média. Ale podívejme se na druhou stranu věci. Zatímco novináři (Mladá fronta DNES, Lidové noviny a dokonce televize) pěli oslavné ódy na nově vznikající písmovou předlohu a vítali příjemnou změnu. Z druhé strany se na *Comenii Script* valily vlny kritiky konkrétně od Jana Jeřábka a Světlany Francové, kteří se za celou Českou grafologickou komoru vyjádřili v *Literárním obtýdeníku Tvar* v šestém čísle v roce 2010 (o němž si myslím, že je to co možná nejobjektivnější zdroj informací o této problematice), což byla doba kdy se započalo pilotní ověřování projektu na českých školách. Největší problém mají kritici písma s úplným oddělením znaků. To znamená, že ho není možné souvisle a plynuje spojovat ve slova a později věty.

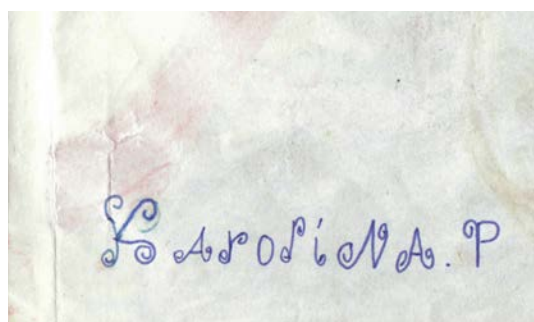
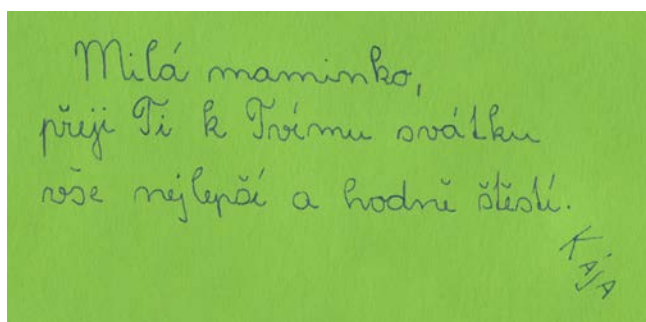
„Když nad tím tak přemýšlím, vlastně jsem se s žádnou nespojitou předlohou nikdy nesetkala (bavíme-li se o latinských písmech)“ [10]

Jeřábek argumentuje tím, že tak jako je chůze naprosto přirozeným a hlavně provázaným pohybem, mělo by to být i psaní, jelikož oboje (a mnohé další zautomatizované pohyby) vychází z činnosti mozku. Dále pak jeho praktičnost je do jisté míry omezena na úkor úhlednosti a čitelnosti. Pokud budeme písmena rozpojovat, celý proces se tím značně zpomalí. Problémem by také mohlo být tvoření mezer mezi slovy a mezi písmeny, jak můžeme vidět na ukázce. Jeřábek se nechal slyšet, že vytvoření nového návrhu písmové školní předlohy byl pro něho vlastně impuls k vytvoření návrhu, který by nebyl tak radikálně vzdálený od toho stávajícího, ale vyhovoval by dnešním požadavkům a potřebám školáků. Na toto téma sepsal se svými kolegy z ČGK výzvu:

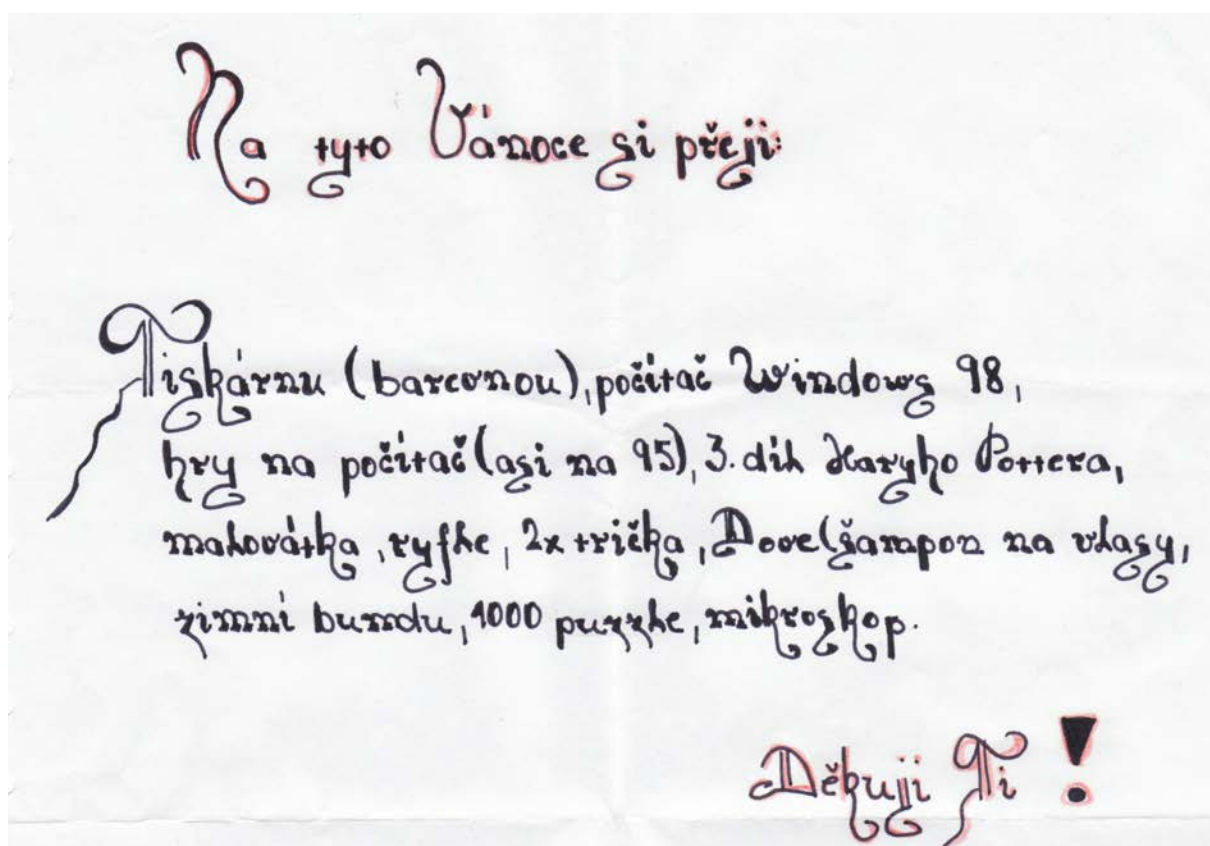
Návrh Radany Lencové na nové školní písmo (jakkoli podle našeho názoru nevyhovující a problematický – konkrétně viz Tvar č. 6/2010) chápeme jako signál, že konečně nadešel čas stávající školní písmovou předlohu upravit. Ta, která se doposud ve školách používá, vznikla opakovaným deformováním kvalitní předlohy z roku 1932. K deformacím (zúžení) začalo docházet v padesátých letech a průběžně pokračovalo až do devadesátých letech dvacátého století; výsledek v některých prvcích skutečně odráží spíše úzkostnou, přehnaně regulovanou emocionalitu, sebestlačování a tužší, podvázané myšlení člověka totalitní mašinerie. Ta je doufejme již minulostí, a tak pokládáme za nesmyslné u dalších a dalších generací tyto „kvality“ písmovým vzorem podporovat.

Česká grafologická komora se rozhodla vyvolat co nejširší veřejnou debatu a k tomuto problému přizvat k diskuzi jak odborníky (především pedagogy, grafology, psychology a výtvarníky), tak i laiky a vytvořit pro tuto debatu speciální prostor na internetu (jakmile bude technicky připravena, objeví se na našich webových stránkách). Výsledkem by měl být promyšlený a konsensuální návrh školní předlohy, která bude vycházet z české tradice, ale také bude čerpat z nejnovějších poznatků psychologie písma. Školní předloha nás a naše děti modeluje. Modelujme společnou rukou i my ji – dřív, než to za nás potichu zařídí naše lhostejnost, pasivita a neochota domýšlet věci do důsledků! [11]

Nově vznikající školní písmová předloha má také mnohem větší kulturní přesahy, než si můžeme myslet. Měla by být výrazem naší doby a hlavně posilovat kulturní zázemí. Jeřábek je velice skeptický nejen v tomhle ohledu, ale domnívá se také, že *Comenia Script* je spíše výrazem autorky samotné. Utlumený, pěkný nenucený a sympatický výraz do jisté míry koresponduje i s jejím vzezřením. Ale jsou i další prvky, naší kultuře vzdálenější, které v písmu můžeme najít. Je to například sklon písma, který je v jeho základní kresbě vlastně kolmý, což by mohlo směřovat k introverzi, odstupu až vzdoru. Problematický je poměr zón, který by měl být z hlediska grafologie vyvážený. Tady tomu tak není. Písmo má kratší horní i spodní dotahy a veškerá jeho hmota je soustředěna na střední zónu, nebo chceme-li střední výšku písmen. Harmonický rukopis by se měl zvedat k výšinám a sestupovat do hloubek (které také symbolizují pudy a ambice), takže pokud se veškerá pozornost soustřeďuje na střední zónu, soustřeďuje se vlastně na ego pisatele. Podle mého názoru by bylo nemístné uvažovat tak, že čím víc bude vše zjednodušené, tím to bude lepší a rychlejší. [21]

Obr. 22. Ukázka z mých psaných projevů (1999-2003)

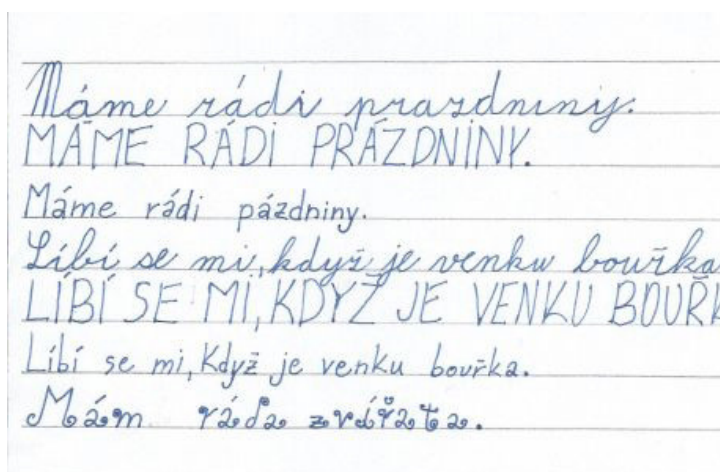
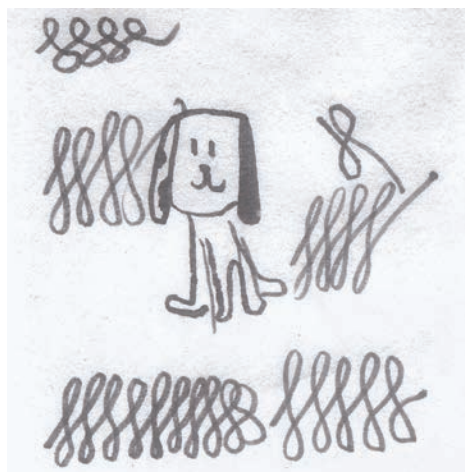

Obr. 23. Ukázka z mých psaných projevů (2004)

Obr. 24. Ukázka z mých psaných projevů (2004)

Jak jsem napsala již na začátku této kapitoly, doba si samozřejmě sama doslova říká o reformu, ale musí být tato reforma natolik rapidní, aby děti nebyly schopny posléze přečíst dopis od svých prarodičů? Osobně si myslím, že tento balíček písem by měl sloužit především k tištěné verzi, tedy aby dětem zjednodušoval proces čtení. Lencová dále písmo tvořila s ohledem na dyslektiky a děti s dalšími poruchami, kteří ale v České republice tvoří 2 – 4 % školní populace. Je tedy nutné stlačovat děti na jeden společný jmenovatel a snížit tak úroveň dalším 97 % školáků? Dále pak vidím, tak jako řada grafologů, největší problém v napojování a v naprostém zjednodušení tvaru písmen. Zkusme se nadechnout a zadržet dech, vydechnout a opět zadržet dech. Vydržíme do s velkým vypětím sil maximálně 5 minut. Naše tělo dělá pohyby plynule, přirozeně a rytmicky. Psaní by měl být tudíž taky rytmický plynulý pohyb, ale písmena v této předloze stojí osamotě, bez jakéhokoliv naznačení kontaktu a plynulosti s okolními „sousedy“, bez kontaktu s našim prožíváním a pocity. Tato předloha je torzo. Kostra. Nikde nic zajímavého. [21]

Obr. 25. Spontánní kresba devítiletého dítěte Obr. 26. Ukázka písma žáka, který se učil psát pouze kurzívou

Když zavzpomínám na dobu, kdy jsem se s „vyplazeným jazykem“ snažila podle vzoru psát, vždycky jsem se těšila na písmena g,j,l a další jiná písmena s kličkami, protože mi přišla nesmírně zábavná a člověk si s nimi mohl „vyhrát“. Nevidím důvod, proč školáky učit rovnou té nejjednodušší verzi a nechat je, ať si ji obohacují podle sebe. Člověk by se měl, zvláště v takhle útlém věku, učit dělat věci složitě a pak si je sám zjednodušovat, a ty složitosti, které se naučil, pak využívat někde jinde, v nějaké jiné činnosti. Daleko jednodušší je přece ubírat s vědomím, že pokud chceme můžeme, kdykoliv přidat, protože víme jak. Toto dogma potvrzuje i test, který je uveřejněn na internetových stránkách České grafologické komory:

Výzkum koncipoval a provedl na začátku školního roku 2012/2013 PhDr. Jan Jeřábek ve spolupráci se ZŠ Londýnská. Výzkum byl zaměřen na zvládnutí schopností potřebných k psaní různými psacími vzory, konkrétně kurzívou, verzálkami a skriptem. Účastnilo se ho 25 žáků třídy

3C. Výzkum ukázal, že více než 80% žáků, tj. 21 z 25 přítomných, kteří se naučili psát kurzívou čili spojeným, psacím písmem, je bez další přípravy schopno psát již na konci 2. třídy také skriptem tj. nespojitým psacím vzorem, kterým se psát neučili. Ostatní žáci by pak pravděpodobně byli schopni tímto typem písma psát po časově krátkém zaškolení. Důvodem je, že psaní skriptem je z hlediska grafomotoriky jednodušší než psaní kurzívou. Zjištěné výsledky jsou natolik kvalitativně významné, že podobné lze předpokládat i u dalších žáků, učících se psát srovnatelnou metodikou. To ostatně ukáže další výzkum.

Z výzkumu dále vyplývá, že děti, které se naučily psát kurzívou, rozvinuly ve srovnání s dětmi, které umí psát pouze skriptem více své grafomotorické a s nimi související schopnosti. Tyto děti jsou obecně z hlediska utváření vlastního rukopisu svobodnější, protože umí kombinovat více psacích vzorů. To může mít také důležitý vliv na utváření jejich osobnosti. Tyto děti mohou používat své písmo sociálně flexibilněji, tj. mohou ho využít např. ke komunikaci s cizincem, který umí psát pouze skriptem, ale i k rychlým soukromým zápiskům, ke kterým je skript méně vhodný.

Skutečnou podstatou volby psacího vzoru tedy pro rodiče není, zda jejich dítě bude psát kurzívou či skriptem, ale nakolik bude rozvíjet své grafomotorické a s nimi související schopnosti.[11]

Přikláním se tedy k názoru PhDr. Jana Jeřábka. Pokroku se nevyhneme, postup doby nezastavíme, ale můžeme čerpat z minulosti a udržovat tak zvyky. Zachovávat jakousi národní tradici. Zatím to ale vypadá, že kurzíva vymizí v propadlišti dějin, nicméně podle mě je písmo *Comenia Script* takovým pokusem. Tím myslím, že se snaží sice být co nejmodernější a nejčitelnější, ale vytratila se z něho duše. Je to jen písmo, které se hezky čte a už od útlého věku bude školáky čím dál tím více přibližovat anonymnímu světu za monitorem našich notebooků, tabletů a telefonů.

2.2 Školní psací předloha v zahraničí

Švédsko

V souvislosti s písmem *Comenia Script* jsem narazila na velmi zajímavý příklad reformy psací předlohy, a to ve Švédsku. Situace tam byla velmi podobná té naší. Švédsko dlouho nemělo jednotnou předlohu psacího písma. Vyučované písmo vycházelo z regionálních tradic, záleželo na volbě učitelů a škol. V roce 1941 navrhl švédský kaligraf Bror Zachariasson nový vzor psacího písma, který prostřednictvím *Školského úřadu* nabízel školám. Jako spoluautorka je uváděna Kerstin Anckers (která mimo jiné ručně psala Nobelovy ceny), vzniklo tak písmo *SÖ-stilen*, které bylo v 70. letech rozšířeno do škol a v roce 1975 pak bylo zavedeno plošně. Nicméně protesty na sebe nenechaly dlouho čekat. Nesouhlas se objevoval hlavně v řadách studentů, kteří proti zavedení písma aktivně bojovali, ačkoliv zásadnější byly názory pedagogů. V tomto písmu byly problematické především tři znaky g, j a y, které neměly dotaženou smyčku ve spodním sché-

matu a neměly tak možnost napojování. Největší potíže měly údajně děti s poruchou motoriky, kterým ale písmo mělo psaní paradoxně ulehčit.

A B C D E F G H I J K L M N O
P Q R S T U V W X Y Z Ä Ö
a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t u v w x y z ä ö

Obr. 27. Písmová předloha SÖ-stilen

Obr. 28. Srovnáním písma „starého stylu a písma nového stylu“ v písankách

Obr. 29. Ukázka textu z nové písanky „starého stylu“.

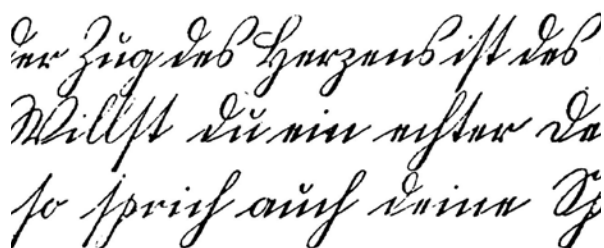
Zhruba po pěti letech protestů i sama autorka naznala, že je potřeba situaci nějak řešit, a tak celý SÖ-stilen přizpůsobila požadavkům veřejnosti a především pak školáků. Toto však její práci už nikdy nevrátilo renomé, ba naopak situace vnesla do školství spíše zmatek. Po zrušení povinnosti vyučovat psaní pomocí předlohy SÖ-stilen se pedagogové jaksí přirozeně navraceli k původní předloze a pokus Anckersové nadále fungoval jako alternativa. Autorka měla však dostatečnou míru sebereflexe a tak se i nadále angažovala a celou situaci shrnula do pěti bodů:

- 1) zaveďte znovu jednotnou psací předlohu, ale v první řadě motivujte učitele;
- 2) oddělte výuku psaní a čtení;
- 3) zaveďte znovu didaktiku nácviku psaní rukou do plánů pedagogických škol;
- 4) v prvních třech letech školní docházky vyhraďte ve výuce čas na psaní;
- 5) nesměšujte psací písmo s kaligrafií!

„Naše doba si žádá písmo, které se snadno píše i čte, písmo funkční, snadné a věcné, bez zbytečně zdobných a strojených tvarů. Písmo, které odpovídá modernímu funkčnímu designu v ostatních oborech. Písmo, které odráží svou dobu.“[12]

Německo

Velmi zajímavou a názornou ukázkou, která písmová předloha vypovídá o kulturním dění národa je předloha v předválečném Německu. Charakter doby a vůbec celkového smýšlení je v předloze názorně odražen. Písmo je zde (narozdíl od jiných států Evropy) velmi agresivní. Je ostré, má zvětšené horní i spodní délky. Předloha v Německu se dosti vyvíjela a měnila. O její současnou podobu se zasloužily Renate Tost a Elisabeth Kästner a do škol se dostalo roku 1968.

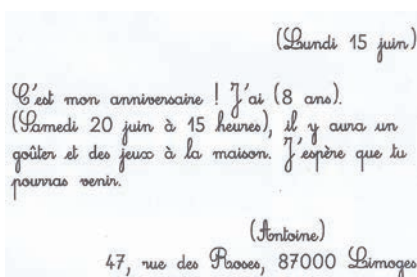
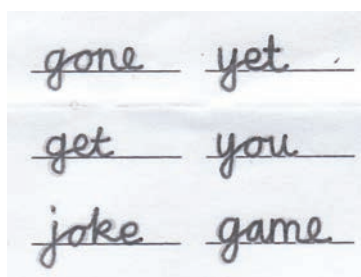
Obr. 30. Německá písmová předloha z počátku 20. století (hranatost, zvětšené rozdíly délek)

In Klasse 1 müssen die Schüler das Schreiben der Buchstaben und deren Verbindungen der Schulausgangsschrift entsprechend lernen. Damit soll den Schülern in zunehmendem Maße das Umsetzen der Sprache in Schrift ermög-

Obr. 31. Aktuální německá písmová předloha

Anglie

Anglie je často v souvislosti s českým návrhem písmové předlohy spojována a to z toho důvodu, že mají už na první pohled spoustu podobných znaků. Písmena také stojí sama o sobě a sklon není skoro patrný. Děti ve školách se však v určitém bodě procesu psaní musí naučit písmena propojovat. [21]

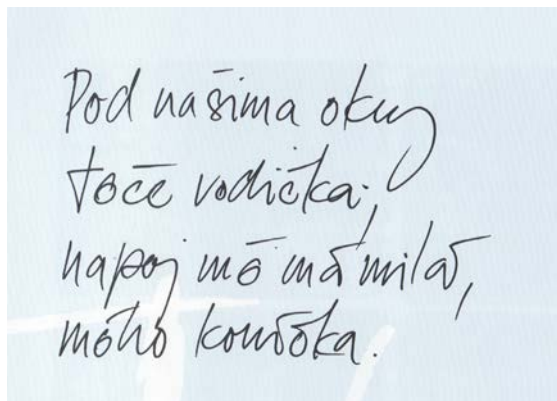

Obr. 32. Ukázka písmové předlohy z Anglie a Itálie

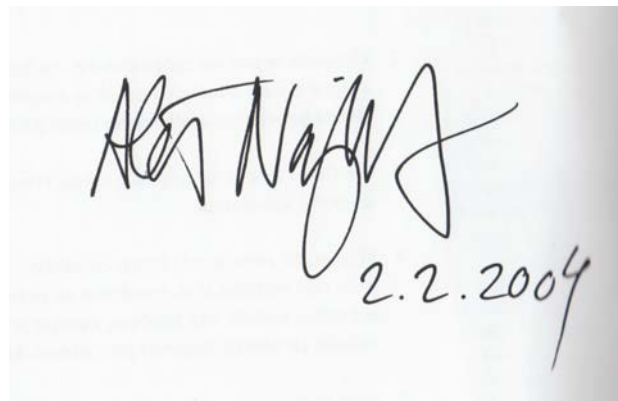
2.3 „Psaní všemi deseti?“

„Vlastní rukopis používám stále méně. Přesto je to jedna z mála schopností, na kterou se mohu spolehnout.“ [1]

V současné době můžeme konstatovat, že kurzívní psané písmo se pomalu ale jistě vytrácí z rejstříku našich dovedností. Dnes mluvíme o změně, zda máme kurzívní písmo ve školách nahradit písmem skriptovým, čitelnějším a za pár let (a já se obávám, že se nebudeme v rádech desetiletí) možná budeme vést další vášnivé debaty, tentokrát nad tím, zda psané písmo vůbec ještě vyučovat. A to z toho důvodu, aby bylo vše supermoderní a ultrasnadné. Dokonce je zaveden termín „klávesnicová gramotnost!“ Což v podstatě znamená „psát“ (tento termín se mi popravdě v souvislosti s počítačem, či jakoukoliv jinou technologií tohoto typu přičítá) všemi deseti – co nejrychleji, nejefektivněji, nejvýkonněji.

Obr. 33. Ukázka rukopisu Aleše Najbrty

Obr. 34. Podpis Aleše Najbrty

Paní Renáta Drábová ze *Státního těsnopisného ústavu* je už dnes pro zavedení předmětu *Psaní všemi deseti do škol*. Čeho se tedy dočkáme? Budou psané dopisy našich dědečků z vojny vystaveny v muzeích jako historický artefakt? V budoucnu budeme polemizovat nad tím, jakou techniku „fukání“ do klávesnice vybrat, aby to co nejméně škodilo zdraví našich dětí a naopak je to co nejlépe přizpůsobilo modernímu životu. Stane se psaní přežitkem a zbytečností? Nebo dovedností, kterou bude ovládat jen hrstka zasvěcených? Pravdou zůstává, že ani já se samozřejmě bez technologie v dnešním světě neobejdu. Svědčí o tom mimo jiné moje výpisy z telefonu, zprávy na facebooku nebo emailu. Řekla bych, že v posílání smsek jsem doslova rekordman, ale na druhou stranu si veškeré poznámky píšu rukou a snažím se tak propojit oba světy. Můžu tady lamentovat nad tím, že psaní rukou postupně mizí z našich denních aktivit, ale sama budu vlastně tvořit font, který bude použitelný v počítači. Řekněme tedy, že se snažím tyto dvě věci (tím myslím psaní rukou a technologii) propojit a hledat různá řešení jak to udělat tak, aby se člověk psaní prostě jen tak nevzdal. [22]

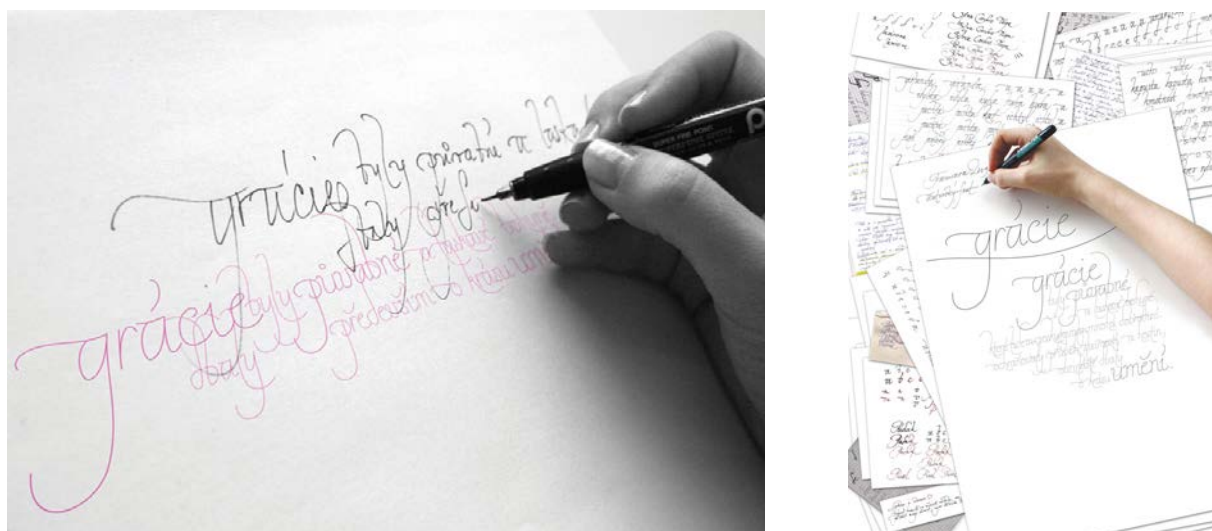
3. INSPIRAČNÍ ZDROJE

Velmi důležitým aspektem při mém rozhodování či přemýšlení, o čem vlastně moji bakalářskou práci psát a následně tvořit praktickou část, aby to nebyl výkřik do tmy, byla samozřejmě inspirace. Při sáhodlouhém přemýšlení nad svým vlastním životem a nad svými charakterovými rysy, které, co si budeme nalhávat, by občas každý rád pozměnil, jsem došla k závěru, že moje osobnost je natolik proměnlivá, že se já sama v sobě nevyznám, a proto jsem se uchýlila právě ke grafologii, jakožto k oboru, ve kterém se chci dále vzdělávat. Nechtěla bych tedy touto bakalářskou prací uzavřít kapitolu tří let studia, ale beru to jako odrazový můstek. Jako startovní bod, ze kterého potom mohou vznikat další zajímavé studie ať už mojí nebo nějaké další osobnosti. Je to celkem odvážný krok se přede všemi takto odhalit, ale právě to je největší výzva mé práce. Výsledek mého projektu, by měl být jakýmsi mým typografickým autopořetrem. Měl by vyjadřovat moji osobnost a měl by být mým specifickým prostředkem komunikace. S tímto názorem se samozřejmě pře, že bych font někde zveřejnila k dalšímu používání. To sice nevyvracím, časem se to stát může, ale v tomto období by měl sloužit výhradně mně a být mojí vizitkou.

3.1 Grácie

Font, jehož autorkou je MgA. Tamara Burešová – absolventka Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně – vychází z jejího ručně psaného písma, které má až kaligrafickou podobu. Rukopis digitalizovala v rámci workshopů s Lukášem Nedomou, jež u nás ve škole probíhaly.

„Byl to pokus o digitalizaci vlastního rukopisu, což se ukázalo už v počátku jako nedosažitelné. I v případě několika variant jednotlivých znaků abecedy působil kompaktní text nepřirozeně a počítačově.“ [13]

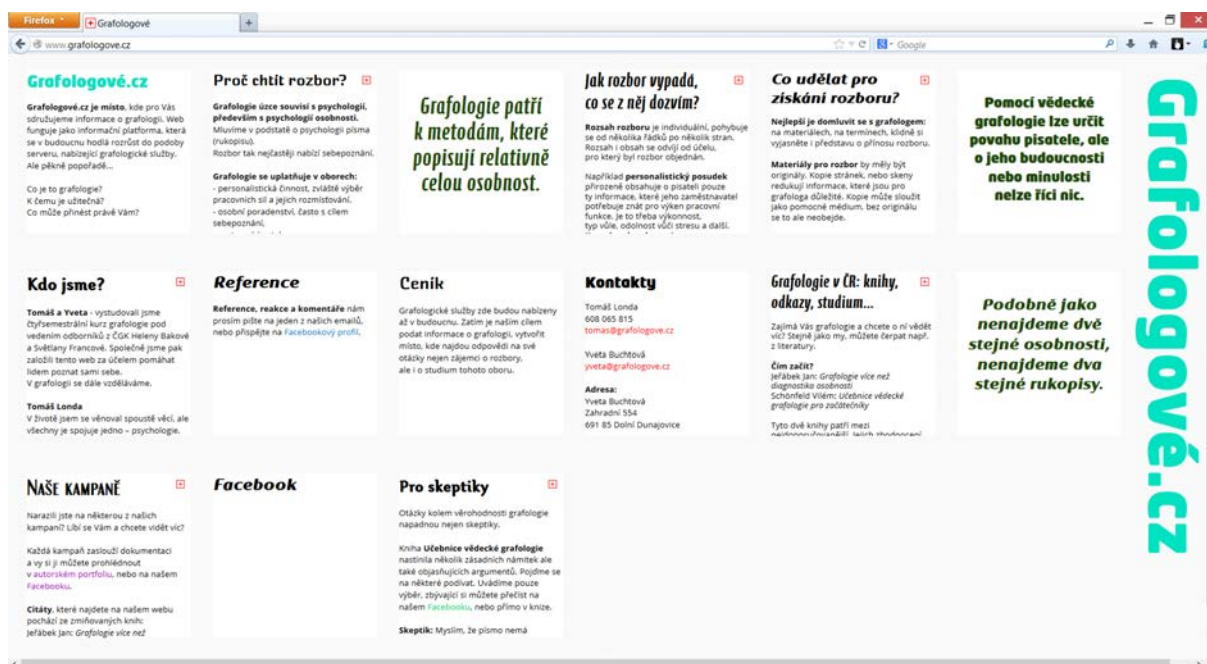
Obr. 35. Ukázka z fontu Grácie – Tamara Burešová

3.2 Grafologové.cz

Další velmi podstatný člověk, který hraje roli v mém projektu, je BcA. Yveta Buchtová, která byla natolik ochotná mi s mojí prací pomoci, že mi hned na začátku poskytla několik nezbytných materiálů a konzultací, bez kterých by tato práce snad ani nevznikla. Na její práci z oblasti grafologie jsem narazila při hlubším prozkoumávání článků psaných na téma psychologie písma uveřejněných na internetu. Jejím bakalářským výstupem byl totiž projekt zviditelnění grafologie jako oboru, což se jí jistě povedlo, protože na základě toho jsem si ji vlastně našla a rozvíjela dál naši spolupráci.

Obr. 36. Kampaň Grafologové.cz – Yveta Buchtová

Obr. 37. Kampaň Grafologové.cz – Yveta Buchtová

Její projekt nastínil jak novou základní vizuální identitu, tak kampaň ke zviditelnění a především web, který je v jejím projektu stěžejní. Celá kampaň si klade za cíl napovědět potenciálním zájemcům něco více o tom, co grafologie je (a co není) a zároveň se snaží dotyčně přivést na web. Jeden z hlavních cílů projektu je šířit povědomí o grafologii jako o možnosti sebepoznání.

„Celková propagace využívá mnohost písem, které fungují jako paralela k mnohosti rukopisů. Každé písmo má subjektivně popsateľný charakter, který lze stopovat i u rukopisů. Výběr však nikdy nemůže pokrýt nejširší škálu možností. Přesto se mnohost písem (tiskových) snaží symbolicky zastupovat mnohost možných rukopisů - mnohost osobností. V tomto ohledu však není možné používat skript.“

Střídání písem, barev i podkladů (typů papírů) se snaží záměrně o rozmanitost. Pás vizitek je členěn perforováním. Při předání vizitky proběhne odtržení přímo před klientem. Odtržení je nevratné, váže se k danému neopakovatelnému okamžiku, kdy odtržení proběhne kvůli jedinci. Perforování se promítá i do ostatních tiskovin. Funkci má stejnou, nebo (druhotně) pouze estetickou.

Karty o velikosti vizitky byly navrženy pro setkání s člověkem ve veřejném prostoru. A to ideálně v intimní atmosféře. Karty, velikostně do ruky, jsou k nalezení v knihovnách, studovněch, univerzitách, kavárnách, čekárnách. Výběr pochopitelně cílí na potenciální klienty a zájemce o grafologii obecně. V knihovně tak kartičky najdete v oddělení psychologické literatury, v čekárnách především u psychologů. Karty nesou pět různých citátů, které přibližují grafologii a její potenciál. Dále karta obsahuje odkaz na web.“ [14]

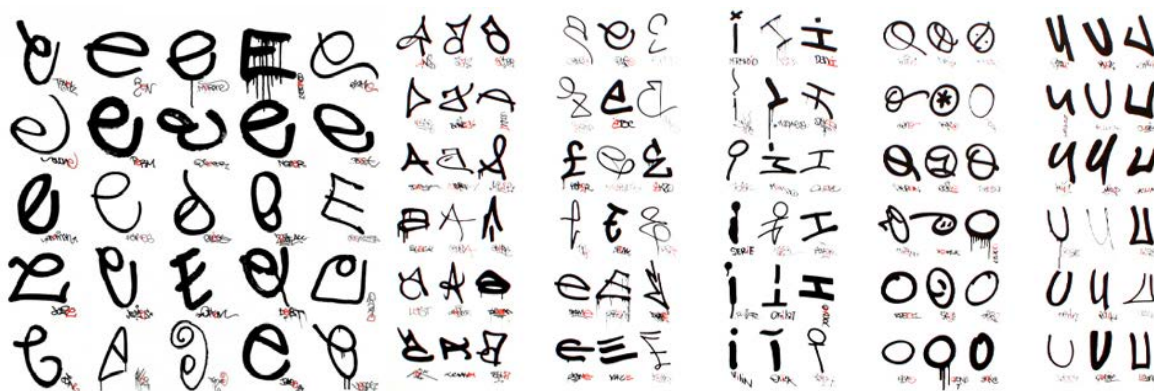

Obr. 38. Kampaň Grafolové.cz – Yveta Buchtová

Podle mého názoru projekt Buchtové jednoduchým a citlivým způsobem představuje grafologii jako vědu, která může člověku pomoci najít víru v sama sebe a odhalit vlastnosti či neduhy o kterých ona osobnost ani nemusí vědět. Nejvíce z celého tohoto přístupu se mi líbí právě vizitka a musím konstatovat, že jsem tento způsob rozdávání vizitek jsem ještě nikdy neviděla. Sama jednu mám a je pravda, že kdykoli se na ni podívám, tak vím, že se k ní váže určitý příběh, určitý zážitek, který jsem měla, když jsem vizitku dostala.

3.3 Graffiti taxonomy

Projekt amerického umělce žijícího v Paříži, Evana Rotha zajímavým způsobem přibližuje street art a tagy, které bývají často ve veřejných prostorech nežádoucí, ikdyž je to forma typografie, která vytváří ve městech určitou kulturu. Graffiti Taxonomy je studium graffiti na takové bázi, kdy je každý znak tagu odtržen a izolován. Tagy byly foceny ve stejné geografické oblasti (v Paříži) v roce 2009 a celou sbírku tvoří přes 2400 fotografií různých tagů. Evan Roth zkompletoval jakýsi tag visualiser, kde můžete pozorovat jednotlivé vztahy mezi písmeny a tím i odlišnými rukopisy. Výsledkem byly jak tištěné plakáty, tak i videa a i celá webová prezentace. V tomto projektu je krásně vidět, že tagy mohou být něčím víc než vandalismem, je to forma identifikační typografie, je to unikátní styl umělce, a většinou je celá tato subkultura skrze tagy propojena.

Obr. 39. Náhled webových stránek projektu *Graffiti Taxonomy* – Evan Roth

Rothovi práce jsou ve stálé kolekci *Museum of Modern Art NYC* a byly vystavovány v různých dalších institucích jako je například *Centre Pompidou*, *the Kunsthalle Wien*, a *the Modern Tate*. Získal také několik ocenění, kterými jsou mimo jiné *Golden Nica from Prix Ars Electronica*, *Rhizome / The New Museum commissions* and the *Smithsonian's Cooper-Hewitt National Design Award*. Roth je také spoluzakladatelem *Traffiti Research Lab a Free Art & Technology*. [25]

Obr. 40. Projekt *Graffiti Taxonomy* v městském prostředí – Evan Roth

Já osobně nejsem přímo fanoušek tohoto pouličního umění, nicméně zde můžeme vidět, že se dá ta obrovská spousta podpisů a různých typografických vyjádření, kterými si často jen street artisti značkují svoje území, využít k tvorbě krásných projektů a z ulic města je přesouvat do galerií jako právoplatný umělecký artefakt. Ačkoliv se Roth grafologií vůbec nezabývá, je zajímavé sledovat, že podle rukopisu a samozřejmě geografické polohy znaky rozděluje do určitých systémů a složek. Je to úplně jiný způsob rozpoznávání určitého vyjádření, ve kterém ale rukopis hraje stěžejní roli.

Obr. 41. Projekt *Graffiti Taxonomy* – Evan Roth

3.4 Graféma a Normované písmo

Slávka Pauliková je především knižní designér a typograf. Její práce pokrývá všechny úrovně redakčního designu a kreslení písma speciálně na míru pro podrobnější knižní typografii, vytváření složitých rozvržení především designu a architektury knih. Pauliková studovala vizuální komunikaci na Slovensku a v České republice na Fakultě výtvarných umění na VUT. Je také absolventem postgraduálního magisterského studia, Typ a média na Královské akademii umění v Haagu (KABK), kde začala vznikat její písmová rodina Dora. V Nizozemsku již zůstala a v současné době v Haagu působí jako nezávislý designér. Z jejích prací jsem vybrala dvě, které mají nejvíc společného s mým tématem. Jsou to projekty s názvem *Graféma* a *Normované písmo*, které, řekla bych, na sebe volně navazují. [26]

Obr. 42. Ukázky z knížek *Graféma* – Slávka Pauliková

Obr. 43. Ukázky z knížek Graféma – Slávka Pauliková

„Zámerom môjho projektu bolo zistenie do akej miery sa pri písaní odkláňame od normovaného písma a do akej miery sme schopní ruke a mysli pripomenúť pôvodný tvar písmena, ktorý sme sa naučili pred 15 – 20-timi rokmi. Oslovila som približne 40 ľudí jednej generácie (od 20 – 25 rokov). Dôvodom ohraničeného vekového okruhu pisateľov bola pravdepodobnosť, že táto skupina ľudí sa v škole učila písať podľa jedného vzoru normovaného písma. Ich úlohou bolo napísať mínuskovú aj verzáľkovú podobu latinskej písanej abecedy (bez predlohy), presne podľa vzoru normovaného písma, podľa ktorého sa v škole učili písať. Reakcie pisateľov na túto úlohu boli rôzne. Niekomu písanie robilo veľké problémy a strávil nad úlohou štvrtú hodinu (čo je pomerne dlhá doba na zaznamenanie 54 znakov), niekto úlohu zvládol v priebehu pár minút. Väčšina oslovených však pri písaní nemala v ruke takú istotu ako pri bežnom písaní. Pisateľ mal taktiež napísať abecedu jeho vlastným rukopisom, čiže písmom, ktoré používa v súčasnosti. Výsledkom mojej práce je zaznamenanie všetkých chybné napísaných znakov.

Ďalším bodom mojej práce je výsledný graf, v ktorom zaznamenávam písmená, ktoré robili pisateľom najčastejšie problémy. Taktiež v grafe zaznamenávam znaky, ktoré pisateľom nerobili pri písaní žiadne ťažkosti. V časti nazvanej „novotvary“ som z rukopisov vybrala tie najpretransformovanejšie znaky, z ktorých som následne vytvorila novotvar písmena. Môžeme tak porovnať, či je novotvar praktickejší alebo logickejší pre písanie. Abeceda, ktorú pisateľ napísal svojim vlastným rukopisom, mi poslúžila na porovnanie typu písma, ktorý pisateľ používa. Chcela som zistiť, koľko pisateľov používa tlačný, písaný alebo zmiešaný typ písma, a do akej miery sa pisateľovi pretransformoval rukopis – do akej miery sa odklonil od normovaného písma.“ [15]

Obr. 44. Ukázka FF Dora typeface – Slávka Pauliková

Všechny její projekty jsem si pečlivě prošla, alespoň ty které jsem na internetu našla, a s radostí jsem zjistila, že grafologie a typografie jako taková k sobě mají nesmírně blízko. Potěšilo mě to, protože jsem se přesvědčila, že se dá najít spousta cest, které mapují změny v rukopisu lidí v průběhu jejich života. Toto je jedna z nich.

3.5 Letter Lounge

Letter Lounge – a space where you can come along to write the letters you never have time for and enjoy a bit of a social. [16]

Obr. 45. Dokumentace projektu Letter Lounge

Tento projekt jsem do mých inspiračních zdrojů začlenila, ačkoliv nemá nic společného s grafickým designem. Přijde mi nesmírně sympatické, že se pár lidí rozhodlo uskutečňovat tuto akci, která vlastně spočívá pouze v psaní. V psaní dopisů lidem, na kterých vám záleží a nenucenou, ale intimní formou psaného písma je oslovit, sdělit jim, jak se máte a naopak zjistit, co nového se odehrává v jejich životech. Zkrátka přijdete do kavárny, hospůdky, na festival, či charitativní akci, posadíte se mezi skupinu lidí, která stejně jako vy na psaní dopisů nemá v dnešní době čas, a kteří procházku k poštovní schránce považují za zbytečnost. V nostalgické náladě uděláte radost nejen jim, ale i sami sobě. Tento projekt povyšuje samotné psaní na společenskou událost, vytváří prostředí a z psaní udělá příjemný zážitek.

3.6 Brody Neuenschwander

Nedávno jsem měla tu čest a mohla jsem být součástí workshopu, který vedl pan Brody Neuenschwander. Narodil se v Texasu v roce 1958, absolvoval *Priceton University* a svůj doktorát dokončil na *Courtauld Institute* v Londýně. Zároveň studoval kaligrafii na *Roehampton Institute*. Jeho práce jsou kaligrafickými skvosty. Rozhodla jsem se nepopisovat zde jeho projekty, které jsou snadno dohledatelné, ale můj řekněme report z workshopu. [27]

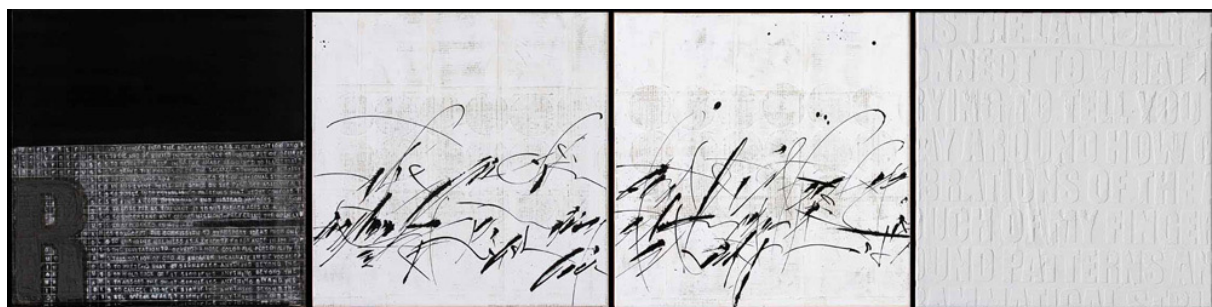
Obr. 46. Ukázka tvorby Brodyho Neuenschwandra

Ačkoliv se pan Brody narodil v Americe, má české předky. Jeho babička žila v Rožnově pod Radhoštěm, a tak se pan Brody uvolil poprvé přijet do České republiky a spojit tento výlet i s návštěvou tohoto malebného městečka, kam ho doprovázel pan Illík. Všichni jsme věděli, že se workshop bude týkat kaligrafie, které s mým projektem také až tak nesouvisí, nicméně mě tyto tři dny strávené ve škole natolik povzbudily k tvoření a psaní, že se o nich zmínit musím. O účast na workshopu se muselo losovat, a tak jsem byla šťastná když jsem si vylosovala sama sebe a mohla jsem tak být součástí tohoto workshopu až do konce. Pan Brody je neuvěřitelně vzdělaný, charismatický a sympatický pán, který k celému dění ve škole přistoupil velice zodpovědně. Workshopu předcházela přednáška týkající se nejen kaligrafie v praxi, ale i teorii, různých psacích návyků, historie a tak dále. Po přednášce, která sklídila velký ohlas, jsme se přesunuli do ateliéru, abychom se s Brodym blíže seznámili a mohli začít pracovat. Musím však apelovat na úroveň naší angličtiny, která se stala velkým problémem, a tak se bohužel nestalo, že by probíhaly nějaké vášnivé debaty mezi ním a naším ateliérem. Jak ze strany vedení, tak ze strany studentů byl jasný jakýsi ostych, což je velká škoda a beru to jako největší mínus celé této akce.

Obr. 47. Ukázka tvorby Brodyho Neuenschwandera

Zasedli jsme tedy každý ke svému stolu a nejdříve se seznamovali s nástroji, které nám pan Brody vlastnoručně vyrobil a posléze nám je i jako suvenýr nechal. Poté jsme se snažili opisovat velmi starý text-systém pradávne abecedy. Písmena nepřipomínal ani vzdáleně, nicméně opisování tohoto textu jsme záhy pochopili. Před každým úkolem nám mistr udělal názornou ukázkou, kdy pod jeho rukama vznikaly během krátké chvílky naprostá díla. Nejvíce mě bavila myšlenka, že transformovat latinku do jakéhokoliv tvaru inspirovaného možnými i nemožnými předměty, zvířaty, vlastně čímkoliv, není až tak těžké. V mžiku měl na papíře abecedu inspirovanou žirafou nebo mraky a co je zásadní, že byla stále čitelná, ale zachovala si svůj jedinečný výtvarný výraz. Flexibilita našeho písemného vyjádření nezná hranic a může tak vznikat neskutečné množství nádherných, nejen kaligrafických projektů. Všechny tyto přístupy jsme si vyzkoušeli, pokreslili jsme hromady papírů a konečně byl v ateliéru k vidění tvůrčí proces, který jsem tam za svoje dosavadní studium neviděla.

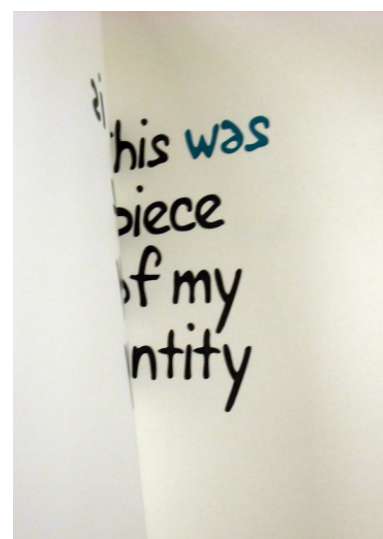
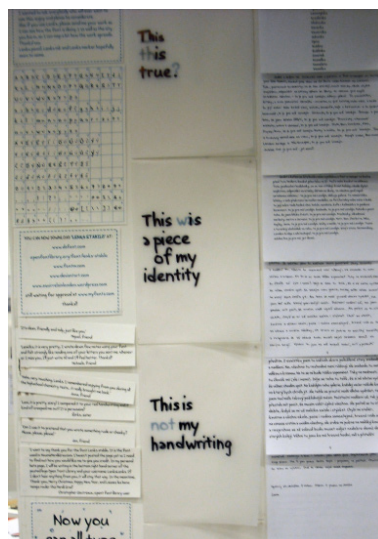
Obr. 48. Ukázka tvorby Brodyho Neuenschwandera

Za ty tři dny nám pan Brody předal neskutečně mnoho informací, za které mu vděčím a stal se tak velmi důležitým inspiračním zdrojem nejen k mé bakalářské práci. Později jsem se ho zeptala, jaký je jeho přirozený rukopis, jak píše, když zrovna netvoří, ale vyplňuje například složenku na poště, nebo když si píše, co má koupit v obchodě. Na tuto otázku se smíchem a zjevným studem odpověděl, že jeho rukopis je absolutně nečitelný a čím je starší, tím se to neustále zhoršuje.

3.7 LenkaLenka

Lenka a LenkaLenka jsou fonty založené na rukopisu autorky Lenky Vomelové, studentky brněnské FaVU.

„Tento projekt se stal stěžejním během mého výměnného pobytu na Central Saint Martin's v Londýně na Fine art's X-D. Mým tématem byla Identita, jak člověk vidí sám sebe jako osobnost a jak je naopak vnímán okolím. Jakým způsobem sdílí, rozvíjí, prezentuje a tvoří svoji identitu. Ze začátku jsem se zajímala spíše o fotografování nebo kreslení či různé performance, nicméně vedoucí mé práce vybral jednu cestu, která zahrnovala vytvoření písma, za což jsem nyní velmi vděčná. Takže jsem navrhla písmo Lenka, které jsem i na žádost svého školitele nazvala v rámci identity svým jménem, což se mi popravdě zdá pořád trošku hloupé, abych byla úplně upřímná. Následně jsem potom moje písmo umístila na internet k volnému stažení, jak na můj blog tak na různé webové stránky týkající se typografie a umění. Tím jsem vlastně ztratila část svojí identity, protože každý teď může psát tak, jako píšou já a můj vlastní rukopis už není jen můj. Přineslo mi to spoustu nových malých zkušeností a zážitků, takže jsem opravdu ráda, že jsem tento projekt udělala.“ [17]

Obr. 49. LenkaLenka typeface

Její práce mne zaujala především z toho důvodu, že člověk může potom co nabídne kousek svojí osobnosti k volnému používání a šíření na webu sledovat jak písmo funguje, je-li používáno osobou potažmo firmou, které až tak úplně nepatří. Během práce si podle mě autorka k fontu musela vytvořit určitý vztah a mohla ho tak považovat za odraz osobnosti sebe samé a sledovat, jak se písmo mění podle toho, k čemu je používáno. Podle mého názoru se pak mohlo stát, že si písmo zakoupila nějaká firma a založila na něm například svůj vizuální styl. Písmo přece potom musí fungovat úplně jinak, než k čemu bylo navrženo a to je právě to, co mě na projektu zaujalo nejvíce.

4. ANALÝZA MÉHO RUKOPISU

Rozhodla jsem se, že součástí mojí bakalářské práce bude i odborná analýza mého psaného projevu, což je, alespoň pro mě, jedna z velmi choulostivých věcí. Chtěla bych však upozornit na pár věcí, které mě při mém postupu potkaly a také situace, kterým jsem se chtěla vyvarovat. Jedna z nich je, že jsem se rozhodla nepopisovat můj rukopis vizuálně tzn. zkoumat, jestli moje vázání mezi písmeny je girlanda, či úhel nebo jakou uplatňuji psací rychlost. Tyhle znaky jsou samozřejmě neodmyslitelnou součástí grafologického posudku, avšak v učebnicích a knihách, ze kterých jsem čerpala, je nepřehledné množství definic, různých příkladů a vysvětlení, že mi přišlo nepodstatné a bezpředmětné je vypisovat, nicméně zmínit se o nich musím. Důležité je vědět, že grafolog zkoumá písmový materiál podle dvou specifík a tím jsou *komplexní dojmové znaky*, což vlastně znamená nechat na sebe písmový obraz působit, snažit se do něj vniknout a následně ho popsat. Mezi komplexní dojmové znaky zařazujeme také zkoumání pohybu a formy, fixaci, rytmus, individuálnost a harmoničnost písma. Druhým bodem analýzy je systém *měřitelných a popsatelných znaků* a jejich významy, mezi které patří právě vizuální a přesně odvoditelné znaky písma, je to vlastně takový soubor pravidel jako je například vázání (girlanda, úhel, nitka,..), velikost, tlak, sklon, velikost, délky, pravoběžnost, levoběžnost, zkoumání interpunkce a mnohé další znaky.

Mnohem důležitější pro mě však bylo to, co vlastně z těchto poznatků o mém písmu vyplynulo. To znamená ne vizuální a dojmový popis písma, ale přímo kresba osobnosti na jejich základě. Pokud vás ovšem zajímají znaky, podle kterých se rozbor sestavuje, dovolím si vás odkázat na knihu důležitého českého představitele v oblasti grafologie Viléma Schönfelda *Učebnice vědecké grafologie*, kde se jistě dozvíte vše, co vás bude o tomto tématu zajímat.

Dalším velmi zajímavým poznatkem pro mě bylo, že není třeba se ostýchat a oslovit přímo tu největší instituci, která v České republice je – *Českou grafologickou komoru*. Ze začátku jsem si říkala, že bude lepší když se domluví s nějakým menším grafologickým ústavem, či někým z Brna, aby mi to co nejvíce ulehčilo spolupráci, ale jak se ukázalo, žádný z certifikovaných grafologů (jak o sobě na internetu s radostí tvrdí) nebyl ochoten investovat svůj čas ke své práci

a to z rozličných důvodů. Oslovila jsem tedy paní Světlanu Francovou z České grafologické komory, zda by mi analýzu neudělala. Už po telefonu zněla jako velmi sympatická paní absolutně otevřená jakékoliv spolupráci a ačkoliv mě také upozornila, že je zakázkami poněkud zahlcená, okamžitě mi nabídla pomocnou ruku a svoji adresu s příslibem, že se pokusí pro mě analýzu udělat přednostně. Poslala jsem jí tedy originály mého písma doporučeně poštou, jediné údaje, které o mě věděla bylo pohlaví, věk, státní příslušnost a to, zda nemám nějaké vážné zdravotní problémy, které by mohly rukopis ovlivnit. Nikdy mě neviděla, pouze slyšela po telefonu. A tady je výsledek:

Po relacích "Kdeku vau'm probuzen" 27.9.18
 jsem byla dovozt' tak uadly stana' zastudovat
 k počítači a pracovat, protože jsem viděla, že
 vešer bude uadocny'. Moje přátel' mi ale přezala
 Tereza, když mě poprosila, jestli bych ji uvezla
 do města. Vzala jsem teda auto a vzali jsme
 to do Vatikánu, ještě poprosit ujedle' uo' na tu
 velkou stánu. Se sebou už mišly uadpovat ujedu.
 Projela jsem stánu za stánu, udrála to se
 za jídlo a strávila dvě hodiny v otchodě, ale jsme
 ani nemohly najít to, co jsme potřebovaly. Po příjedu
 domů jsem konečně zasedla k počítači a ued
 dčala. V sedm hodin uadme uvezla u Emila,
 tak si dá'm ujadou rybičnu, těrku se...
 Na místo jsme dovalit' tak abovat' a hned jsme
 si objednali alespoň ued k pití... Potřali jsme
 na hlady (Houm a Zdeřsa) a pak se poustili
 do jídla... Bylo to fajn, poučali jsme si, tmalí
 se... Nakida dostala její' ujedny' kašovaz a
 zdalo se, že jsou uichu uanejyt' štástru' a uo-
 kojem'. Opak' byl ale pravdou... Nebyla jsem štástrá
 ... měla jsem pocit, že se mi v brně potápn'
 pouovra... Domě mě varovali, že uedli uichu
 umimely, tyblen štástru' chotjpu, ale myslila
 jsem, že TAČNY jsou už dávno uedde pje'.
 Někdy jsem ueradila takovej rychlý uadstup.
 Hned jak jsem se uatila domů, už jsem

„Dobrý den, milá Karolíno,

posílám slíbený rozbor Vašeho písma. Nevím, jakou jste o grafologické analýze měla představu, ale pokud by se Vám některé závěry jevily jako příliš osobní pro publikování ve Vaší bakalářské práci, je možné něco z posudku vynechat, to samozřejmě nechávám na Vašem posouzení.

Budu ráda, když se mi ozvete se zpětnou vazbou, jak jste posudek vnímala, nakolik splnil Vaše očekávání či zda byl pro Vás srozumitelný atp.

Pokud by Vám nevadilo, že bych používala Vaši zakázku jako výukový materiál pro studenty, event. v mé případné publikaci o psychologii písma (z grafologického a psychologického hlediska je Vaše písmo velmi unikátní, zajímavé a didakticky hodnotné - "zdravě rostlá" osobnost se dnes jen tak nevidí!), tak v tom případě Vám nebudu za rozbor nic účtovat. Samozřejmostí je utajení všech indicií, které by mohly vést k identifikaci pisatele (tedy Vás).

Součástí grafologického posudku bývá i následný rozhovor s klientem. Budete-li o schůzku stát, mohla bych na ní odpovědět Vaše případné dotazy nebo ještě v nějaké oblasti posudek více rozvinout, ráda se s Vámi uvidím. A samosebou bych byla velmi zvědavá na celou Vaši Bc. práci! :-)

S přáním všeho dobrého, srdečně zdraví

Světla Francová, grafolog ČGK"

Celkový pohled na osobnost

Osobnost s relativně rovnoměrně rozvinutými a proporčně vyváženými oblastmi psychiky, bez výrazných jednostranností. Otevřenost vůči prožívání dává dobré předpoklady pro sebepoznání a sebeporozumění (psychickou integraci). V pisatelce se snoubí přirozená potřeba sebevyjádření se společenskou adaptabilitou, autenticky osobité sebeprosazení se schopností reflektovat své okolí. V popředí osobnosti se objevuje výrazná psychická pohyblivost, která spolu se schopností usměřňovat dynamickou energii konstruktivním způsobem, vytváří obraz jednotného směřování osobnosti k vytčeným cílům. Znamená to, že se pisatelka dokáže díky propojení prožitkové a konativní oblasti (emocí a vůle) velmi dobře motivovat k rozmanitým činnostem. Je v ní vysoký potenciál k vývoji, růstu a seberealizaci - také dispozice uplatnit se humanitně orientovaných povoláních, a rovněž v oblastech, kde je důležitá vizuální a prezentační stránka.

Rozpracování do jednotlivých oblastí struktury osobnosti

Vitalita, výkon, odolnost vůči zátěži

Silnější vitální typ, pohotovost k výkonu, aktivita, činnost a elán, nabitost energií, schopnost pružně dynamického nasazení sil, také směřování energie k cíli, operativnost, flexibilita, otevřenost vůči novým nápadům, schopnost přizpůsobovat se změnám, schopnost účelně si zjednodušit práci, rychle pochopit podstatu problému, zorientovat se v situaci, neutápět se v nadbytečnostech a zapojit hbité reakce.

Převažuje relativní stálost a vytrvalost výkonu – v tom smyslu, že dosažení cíle motivuje k celkové mobilizaci a zvýšení činnosti, dobrá regenerace – schopnost průběžně uvolňovat přebytečné napětí, které by pisatelku blokovalo či ochromovalo. Schopnost dobře snášet psychosomatickou zátěž, dokáže se poměrně rychle vyrovnat i s neúspěchem, vyšší frustrační tolerance: objeví-li se překážky, nepodléhá snadno úzkosti či rezignaci, vnímá je spíše jako výzvu k sebeuplatnění.

Touha i schopnost seberealizace, podnikavost, schopnost pohotově se chopit příležitosti, důvtipnost při řešení úkolů, cíle a pracovní představy jsou většinou zakotveny v reálných a prakticky zaměřených oblastech (méně v čistě intelektuálních či teoreticko-abstraktních sférách), výraznou motivací je touha po sebeprosazení, potřeba být zaznamenána, získat od okolí pozornost či uznání.

Sebemotivace dána schopností čerpat z hlubších motivačních hladin (naplňovat své jedinečné potřeby), ale také vnímáním společenského kontextu (pravidel, rolí, konvenčních norem), pisatelka tedy svou energii vkládá spíše do společensky uznávaných oblastí, výkonnost je též posilována sebeobrazem, který osobnost formuje k vysoké pracovní efektivitě a pohotovému, akčnímu nasazení sil v širokém poli zájmů.

Dynamický potenciál sil posiluje i relativně ekonomické nakládání se silami, s tím, že pisatelka svou „vitalitu mládí“ přirozeně (a v souladu s životní etapou) vkládá do osobního růstu, prosazení se ve vnějším světě (s jeho hodnotami jako jsou úspěch, výkon, cílovost, pragmatická využitelnost cílů).

Práce pod vnějším tlakem či v časové tísní spíše motivuje k vyššímu výkonu (pak se mohou objevovat pocity zvýšeného napětí a jakési vnitřní hnanosti, kdy je obtížné např. zpomalit překotný tok myšlenek, uvědomit si jednostranné nastavení na výkon, zastavit usilování o dosažení cíle v situaci, kdy již cíl postrádá původní význam, atp.), místy se může objevovat určitý úbytek „motivačního napětí“, tedy pocit lehčího útlumu (velmi pravděpodobně jako důsledek předchozí zvýšené mobilizace sil, kdy organismus reaguje kompenzačně-potřebou odpočinku a regenerace).

Temperament

Charakteristiky vnitřní reaktivity nejvíce pokrývají oblast sangvinického temperamentu s příměsí cholerickeho vyladění; znamená to, že sangvinik přináší osobnosti převažující radostné a optimistické ladění, otevřenost a vstřícnost vůči vnějšmu světu, společenskou obratnost a přizpůsobivost, pohotovost a přístupnost v komunikaci, ale také touhu po zážitcích a potřebu sdílet je s ostatními.

Cholerický temperament osobnost ještě více oživuje, zvyšuje osobní tempo a rychlost reakcí, přináší iniciativnost, dobrodružnost i nebojácnou ráznost, přímou ve vystupování, také se projevuje i určitou mírou kamarádské bojovnosti-radosti z užití kultivované formy síly v přátelském „utkání“.

Emocionalita

Zdravá (nestylizovaná, rozvinutá a přiměřeně expresivní) emocionalita, společensky adekvátní schopnost sebevlády (bez násilného sebezpotlačování), někdy i živější, intenzivnější a spontánnější reakce.

Vcelku plynulý průběh emocí, bez zúzkostňujících a znejistujících zábran, přirozeně se tak střídají emoce radosti (jako reakce na potřebu uvolnit napětí nebo provázející spokojenost při dokončování úkolů, při uzavírání či završování emočně významných situací), vzteku (v kultivované podobě jako přirozená obranyschopnost či aspekt podněcující schopnost čelit nezdarům a překážkám), v menší míře pak strach (jako schopnost zachytit nebezpečí a mobilizovat organizmus) a smutek (jako potřeba zpracovávat zážitky zklamání, bolesti, frustrace).

Emoční stabilitu může místy ovlivnit tendence nechat se unést nadšením, intenzivním okamžitým prožitkem, přesto se pisatelce většinou daří udržovat si i odstup od situace, nenechává se lehce pohltit starostmi či pesimismem, v emočně zatěžujících situacích si uchovává nadějeplné směřování do budoucnosti. Převažující vyladění: zážitky aktivně užití vlastní síly, střídání polarit uvolněného plynutí a dynamizujícího napětí (vznětu), jež přináší radost z tvořivého sebeuplatnění.

Na pozadí zážitkového pole se mohou objevovat (na hranici uvědomování) i občasné pocity sevrženosti, neurčitých obav či nejistoty, které mohou způsobovat pokles pulzující životní energie, k nim je pro pisatelku obtížné přiřadit určitější smysl (tedy kde je jejich zdroj, jaký podnět je spouští, jaký mají pro pisatelku osobní význam), prožitky odlehčené existence pak mohou být buď „zatěžovány“ nevědomým omezováním sebe sama v rozletu, v uplatnění vyšších ambicí, pisatelka v rozporu s vlastními kvalitami a schopnostmi může mít tendenci nezáměrně snižovat hodnotu svého postavení či své aspirace (příliš usilovat o to „držet se při zemi“) anebo může někdy pociťovat, jako kdyby něco omezovalo její progresivní pohyb vpřed, vracelo ji zpět, k minulým zážitkům (které nemohly být plně integrovány) a v prožitkovém proudu vytvářejí jakési „zpětné víry“ strhávající určité množství energie proti přirozenému toku.

S ohledem na (relativně nízký) věk pisatelky poměrně dobře rozvinutá emoční inteligence: pisatelka vcelku dobře zná sama sebe, je schopna se průběžně učit ze zkušeností, své slabé a silné stránky (které například vedou k naplnění potřeb a cílů), své možnosti a hranice, je schopna reflektovat své pocity, většinou se dokáže rozhodovat v souladu s nimi, uvědomovat si jejich dopad, emoční sebeuvědomění přináší pisatelce jistotu preferencí (co je pro ni přijatelné a co vzbuzuje averzi).

Přístupnost k vlastním emocím přináší též pisatelce značný motivační potenciál: dokáže emoce propojit s vůlí a dosahovat tak vytčených cílů – se zdánlivou lehkostí, bez nutkavého výkonu, či sebezpotlačení, ale tak, že se pro danou věc dokáže nadchnout, popřípadě přenést vlastní nadšení i na druhé.

Racionalita

Aktivní, živé, relativně pružné, inovativní a koncepční myšlení, bystrost a jasnost úsudku, kombinální schopnosti. Převaha konkrétně-praktického myšlení, nepodléhá planému filosofování ani fantazijním únikům mimo realitu. Propojení emocí a intelektu – nerozhoduje se jen na základě suchých a oddělených faktů, někdy může okamžitě prožívaná emoce podbarvit úsudek, ale s odstupem (relativně krátkého) času je pak ale schopna vidět věci v širších souvislostech.

Organizační schopnosti, týmový hráč, dokáže se ztotožnit se záměry a cíli skupiny. Nnižší potřeba detailního a vysoce promyšleného plánování

Vůle

Pasivní i aktivní vůle rozvinuty. Lehká převaha aktivní vůle: schopnost v krátkém čase mobilizovat síly, energičnost, rozhodnost, touha prosadit se, zdravá ctižádost. Pasivní vůle: sebeovládání, vytrvalost, spolehlivost, důkladnost, soustředěnost; o uplatnění pasivní vůle výrazněji rozhoduje i motivace, je-li pisatelka v určité činnosti méně citově angažována, může v této oblasti pociťovat lehké oslabení (nevyhledává např. rutinní činnosti či práci vyžadující zesílenou koncentraci bez možnosti uvolnění), někdy jí mohou unikat detaily.

Sociabilita

Poměrně výrazné extravertní zaměření osobnosti-orientace na vnější svět, potřeba změny, radost ze sdílení zážitků, družnost, bezprostřednost, přirozená uvolněnost, schopnost hladce vplynout do kontaktů s druhými.

V komunikačním stylu se projevují jednak temperamentové vlastnosti, tedy dynamická síla vznětu (místy určitý energetický přetlak), ale také charakteristiky sebepojetí (viz dále) jako potřeba být vnímána a oceňována okolím; to pisatelku předurčuje k tomu, aby zaujímala spíše dominantnější postoje (přirozená potřeba se projevit, ovlivňovat běh věcí, angažovat se v okolním dění, přetvářet svět kolem sebe, rozhýbávat stagnaci, nezůstávat v pozadí, vymezit a vyhranit se), ale zároveň v kombinaci s afiliativností: přátelským porozuměním, tolerantností, projevy sympatií vůči druhým, schopností jim nejen organizovat život, ale také jim i naslouchat a sdílet s nimi prožitky.

Vztahy jsou pro pisatelku významnou hodnotou, ona sama do nich vkládá citovou vřelost, spontánní opravdovost, transparentnost, obětavost; občas však mohou nastávat situace, kdy okolí vnímá její přirozeně dynamickou stránku jako přílišnou impulzivitu, umíněnou vehemenci, prosazování vlastního vidění věcí a neochotu „zarovnat“ sama sebe do šedi průměru, přizpůsobit se obvyklému a očekávatelnému.

Sebepojetí

Relativně vyrovnané a přiměřené sebepojetí, pisatelka ve vztahu k sobě samé neprožívá extrémní polohy jako např. na jedné straně pocit bezcennosti, neschopnosti, zavrženíhodnosti, ani na straně

druhé grandiózní představy o vlastní velkoleposti; přesto může občas zaznamenat určitou nejistotu v míře nároků na vlastní pole působnosti-ta se projevuje lehčím kolísáním mezi „sebeuplatňovacími“ polaritami (expanze do prostoru – stažení se do sebe), v tomto smyslu se též může objevovat omezující vliv zvnitřněné (a nevědomě působící) představy o nepatřičnosti vlastních nároků na respekt od druhých.

Lehce zdůrazněná potřeba ocenění, vnitřně pisatelku může velmi zraňovat nezáměr, ignorace, přehlížení; většinou pak reaguje zvýšeným úsilím si přízeň druhých získat, to ji může excitovat do stavu hektického, místy až extatického nabuzení sil.

Součástí sebeobrazu je tedy kromě potřeby obstát jako silná, čínorodá, užitečná a odolná osobnost, také představa, že optimální způsob řešení problémů je aktivní působení, směřování energie do organizační činnosti a výkonu; pisatelce tak může připadat odpočinek jako nevhodné lenošení či soustředění energie do nitra do nitra jako ztráta času; může tak docházet k „přečerpávání“ energie určené pro tělesnou regeneraci do snahy uplatnit se ve vnějším světě. [22]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5. PROČ GRAFOLOGIE?

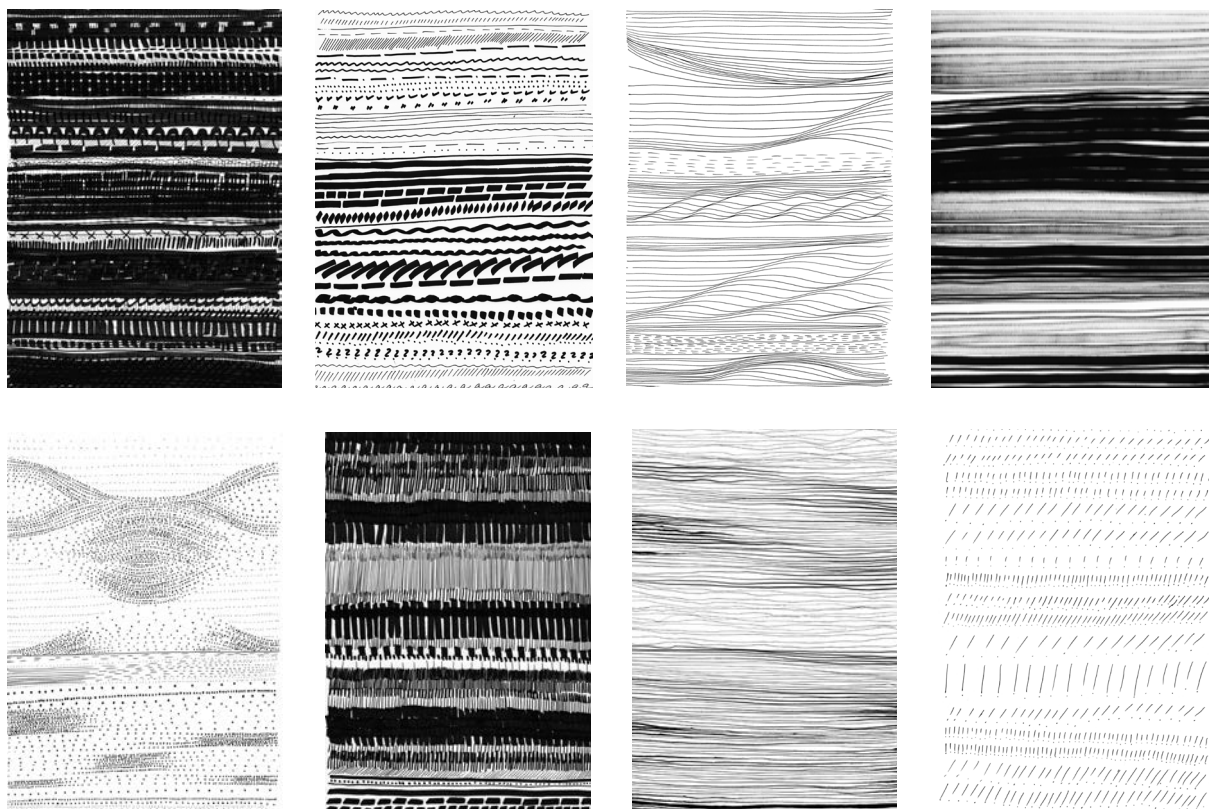
Vztahem mezi mojí psychickou stránkou a psaným projevem (ačkoliv to byl projev virtuální) jsem se začala zabývat v období, kdy jsem uviděla výpis z mého telefonního účtu a počet odeslaných zpráv. V tu chvíli vznikla myšlenka, že bych z oněch zpráv mohla vysázet celou knížku a ještě by musela být na několik dílů. Následně mne toto uvažování dostalo až do bodu, kdy jsem začala sbírat informace o grafologii jakožto o oboru, který se přímo vztahem mezi psychikou člověka a psaním zabývá. Tento obor mi pomohl uvědomit si, do jaké míry znám sama sebe, jak využívám svoji energii, jak vnímám okolní svět a jaké jsou moje potřeby a podmínky k dosažení cíle a uspokojení. Pomůže mi snad také lépe zvládat vypjaté situace a bojovat se svými negativními stránkami osobnosti. Někdo by si mohl myslet, že zabývat se pouze sám sebou může být v mnoha ohledech sobecké, nudné a povrchní, ale kde jinde by měl člověk začít, než právě u sebe samého. Tato disciplína mne zaujala natolik, že jsem si zjistila všemožné kurzy a možnosti studia grafologie a domluvila si se specialistkou konzultace. Příští rok bych chtěla kurz absolvovat.

5.1 Pracovní postup

Zpočátku pro mne bylo tématem vytvoření fontu, který by odrazil moji osobnost, abych ho mohla potom používat jako moji vizitku. Na tomto konceptu jsem začala pracovat i přes to, že jsem neměla nejmenší tušení, jak práce dopadne. Prvním bodem tedy bylo psaní. Čehokoliv. Nejsnadnější a nejlogičtější se jevila myšlenka psát si deník, kde je vyjádřené to, co celé dny dělám, s kým se stýkám a jak se při tom cítím, co mě charakterizuje a to nejen příběhem, ale také v kresbě písmen. Bavilo mě zpětně pozorovat, jak se tvary písmen v závislosti na mojí náladě mění. Tyto rozdíly mi však nestačily k tomu, abych se ponořila do digitalizace mého ručně psaného výrazu. Dostala bych se tady do slepé uličky, a proto jsem si vybrala linku toho, *co* moje slova popisují, *ne jak* to popisují. Začala jsem tedy kreslit abecedy, které odpovídaly prožitkům, jež jsem měla napsané na papíře a tím pádem vlastně vůbec neztrácet na autenticitě ručně psaného projevu, nýbrž přesně tvořit obraz mojí osobnosti.

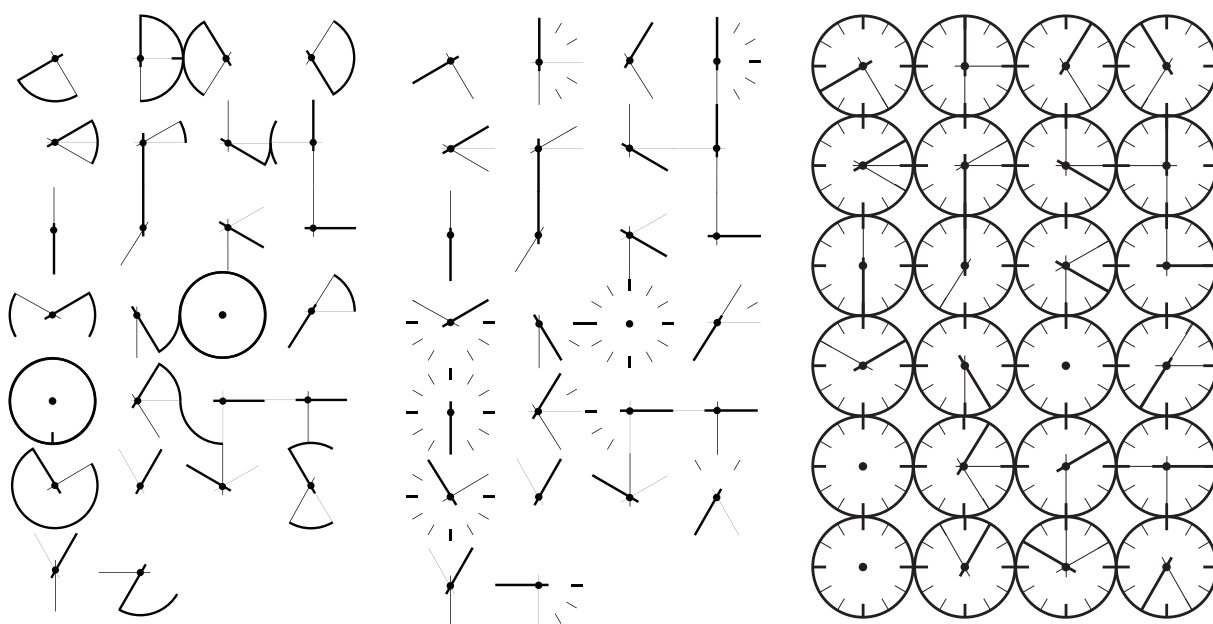
Obr. 52. Obálky vzorníků písem

5.2 Charakteristika jednotlivých písem

Ke každému písmu se váže určitý příběh a prožitek, který mám zaznamenaný v deníku. Někdy jsem měla v textu přímo návod, jak danou abecedu vytvořit, abych měla co možná nejvěrnější kopii onoho pocitu, a někdy jsem si musela připomenout jeho příčinu. Jednotlivá písmena není těžké popisovat, jelikož jsem vždy postupovala trošku jinak. Ke každé abecedě jako k samostatnému projektu, který ale musí ve výsledku tvořit jeden celek.

5.2.1 Hladová

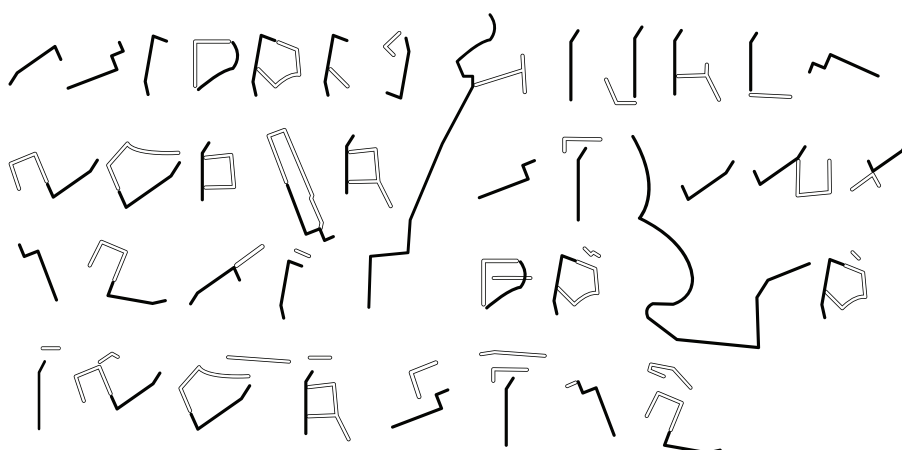
První ze série autoportrétů vzniká za okolností, jež se udávaly každé úterý. Po ranních *Dějínách výtvarné kultury* máme dvě hodiny volno, než se přesuneme na hodinu angličtiny. Tento čas trávím většinou u animátorů ve snaze něco dělat. Ale situace se má vždy stejně. Jsem neuvěřitelně unavená a mám hlad. Tyto pocity mne provázejí až do jedenácté hodiny. Tento čas jsme si stanovily pro odchod na oběd. Po angličtině opět trávím další dvě hodiny jedno patro pod úrovní chodníku. Tady pomalu vzniká myšlenka vytvořit *Hladovou Káju*. Toto písmo má dvě podoby, které se od sebe ale příliš neliší. V té první dotváří písmeno kresba oblouku u hodin, v druhém případě jsou to ukazatele ciferníku. Střed hodin tak tvoří účaří, kolem kterého se písmeno formuje. Celá kompozice textu je následně dána právě kresbou kruhu okolo písmena

Obr. 53. Hladová Kája

5.2.2 Opilá

Tato část projektu vzniká v době, kdy naše spolubydlící oslavovala narozeniny. Kvůli nemoci se ale oslav nemohla účastnit, a tak jsme s kamarádkou rozhodly, že si večer užijeme i za ni. U tohoto projektu jsem postupovala mnoha způsoby až jsem nakonec vybrala jeden, ve kterém se zaměřuji na to, kde jsme ten den všude byly, kam jsme se přesouvaly a co nás k tomu vedlo. Nejdříve jsem si tedy vytvořila mapu cest, kterými jsme se vydaly. A z nich jsem začala tvořit první náznaky písmen. Dokreslovala jsem je poté reálnými ulicemi z mapy a stejně tak jsem postupovala i u diakritiky. Písmena pak tedy tvoří reálnou mapu – okruh míst na kterých jsme se ten den ocitaly.

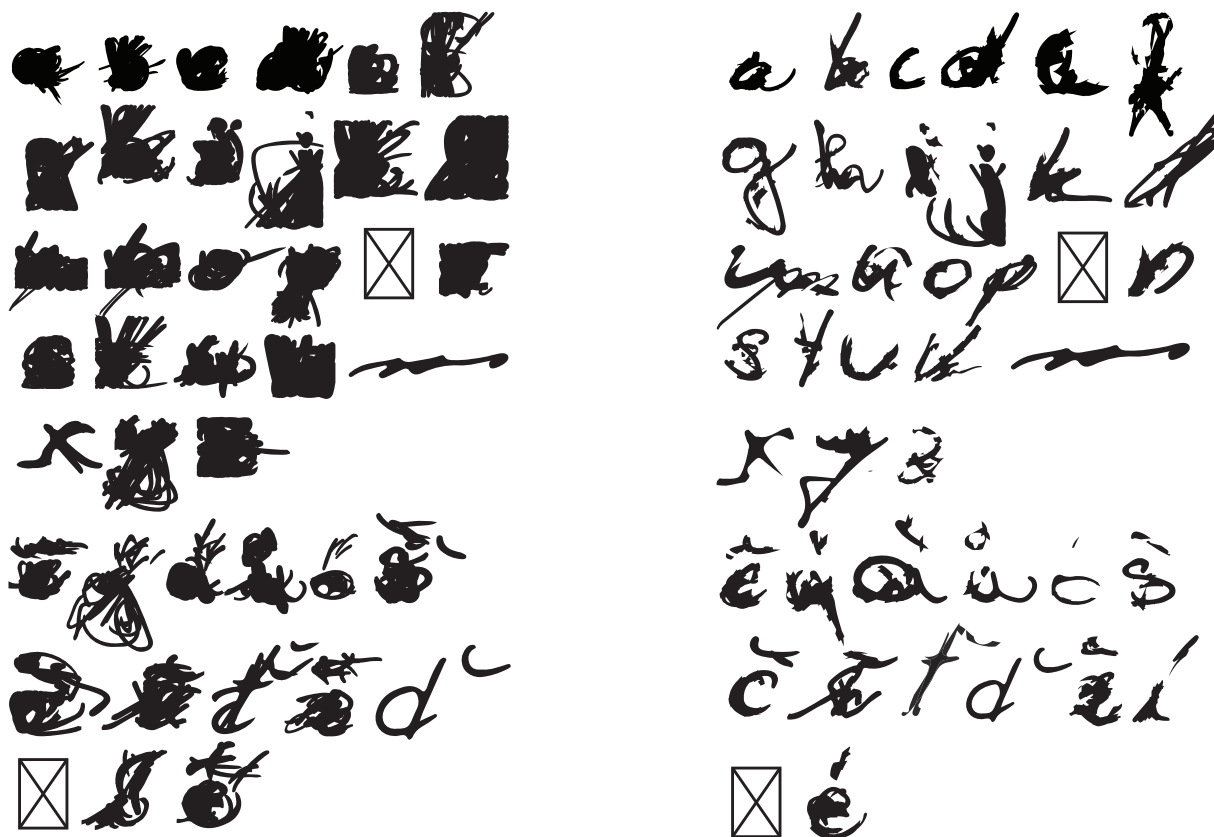

Obr. 54. Opilá Kája

5.2.3 V práci

Tento projekt mě bavil asi ze všech nejvíce. V Brně si přivydělávám prací ve vinotéce a trávím tam poměrně dost času. Respektive skoro celé víkendy. Mám to prostředí a atmosféru moc ráda – můžu si tam povídat s lidmi, dozvídat se různé zajímavé historky a osudy. Což mě dovedlo k zamyšlení, co vlastně tuto vinotéku tvoří? Díky čemu se můžeme opětovně těšit na další směnu? Došla jsem k závěru, že jsou to lidé, kteří tento podnik navštěvují, mnohdy den co den. A právě oni se stali středem mého zájmu, jakožto jádro celého mého fungování tam. Postupovala jsem tak, že jsem poprosila stále zákazníky, kteří byli ochotní se zapojit, aby popsal jeden papír jakýmkoliv textem. Byla jsem až překvapená, jak se za své písmo někteří stydí. Velkou výhodou bylo, že některé texty vznikaly přímo ve vinotéce, a tak je jejich obraz naprosto autentický. Celý poces byl k pousmání, když lidé, kteří se na svoji skleničku těší, sedí potichoučku u stolku a poslouchají, jak jim slečna diktuje z knížky a její slova přepisují na papír.

Dalším bodem v tvorbě tohoto písma bylo vektorizování všech rukopisů, ze kterých jsem následně vybrala vždy daná písmena. Ta jsem potom překryla přes sebe jak v lieární, tak ve vykreslené podobě. Chtěla jsem, aby byl v písmu vidět moment sektání všech lidí, kteří vinotéku navštěvují. Ten okamžik kdy dochází ke kontaktu mezi všemi v jednom prostoru. Vykreslila jsem tedy nakonec jen body, ve kterých se písmena nejvíce prolínají.

Obr. 55. Kája v práci

5.2.4 Ostříhaná

Moje osoba je velmi proměnlivá. Jak vnitřně tak i zvenčí. Mám ráda vůni nabarvených vlasů a tak je měním. Často. Nejen barevně, ale i střihem. Mám ráda změnu. Jedna změna střihu se odehrála také v období tvorby bakalářské práce, kdy prostě rozptýlení potřebuji, a tak jsem přemluvila maminku, aby mi s mými, už dost zničenými, vlasy do půlky zad něco udělala. Dala jsem jí naprosto volnou ruku. Posléze jsem se nestačila divit, když se zem začala měnit v jeden velký chomáč vlasů. Takže teď jsem zkrátka nakrátko a tuto změnu si teď mohu kdykoliv připomenout.

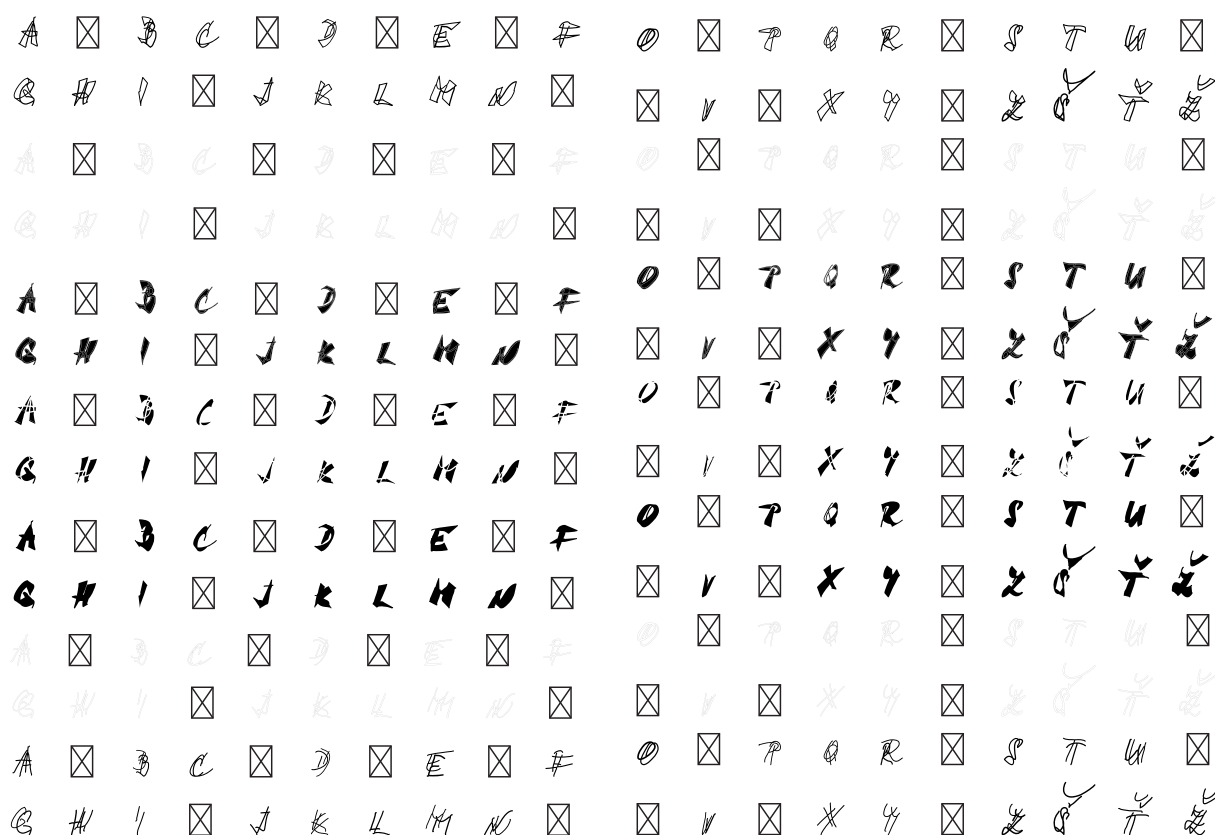

Obr. 56. Ostříhaná Kája

5.2.5 Protivná

Toto písmo vzniká v období, kdy byt našich sousedů o patro níže probíhal rozsáhlou rekonstrukcí, a tak nás, každé ráno, pravidelně budilo bouchání, vrtání, mlácení a rozbíjení čehokoliv, co jim přišlo pod ruku. Alespoň se mi to tak jevilo. Pracovat začínali už o půl sedmé. A takový budíček by si nepřál nikdo z nás. Pokud pod námi bylo ticho, rozhodla se paní zeshora, že povysává celý byt. To sice není tak hrozné jako bourání zdí, ale budí mě to úplně stejně. U ní mám alespoň jistotu, že to do půl hodiny skončí. Spolehlivě mě tedy celá tato akce udržovala v průběhu dne v naprosto nepřičetné a protivné náladě. Což se odrazilo i v písmu, které jsem nazvala *Protivná Kája*. Rozhodla jsem se, že tady bude

nejjednodušší pracovat přímo s původci randálu – se sousedy. Poprosila jsem tedy paní o patro výš a pána o patro níž, aby mi jednoduše napsali abecedu. Jednotlivé znaky jsem následně položila přes sebe tak, aby byl mezi nimi vymezen určitý prostor. Můj prostor mezi dvěma otravnými sousedy, kteří mi zneprjemňují den. Tyto plochy jsem potom různě modifikovala. Abeceda není zcela kompletní, jelikož jsem pracovala pouze se znaky, které se objevily v obou abecedách, proto některé chybí.

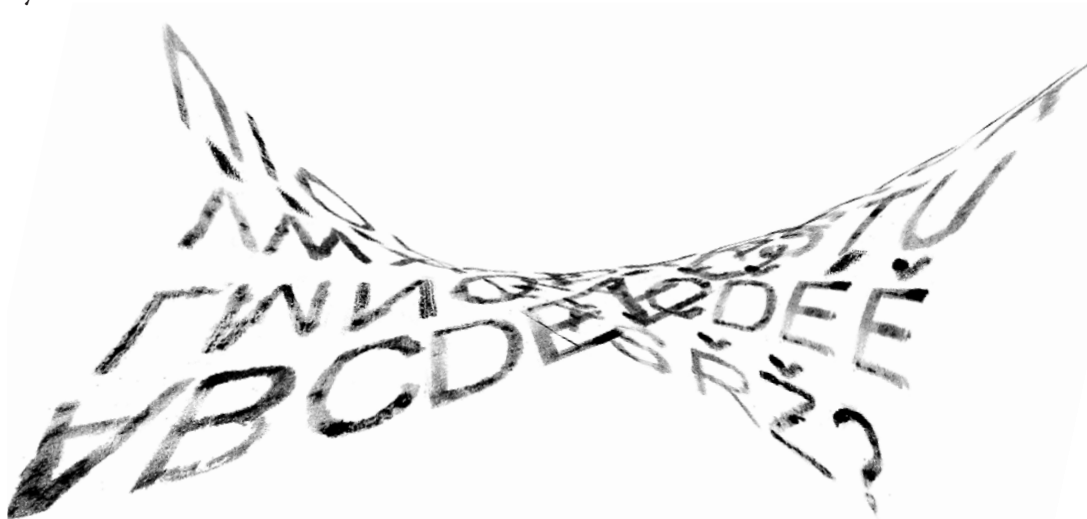

Obr. 57. Protivná Kája

5.2.6 Seznamuji se

Můj seznamovací font je vázán na den, kdy jsem poznala Zdeňkovy rodiče a zároveň kdy on poznal mého tatínka. Myslím, že jsme to měli oba stejně složité, jelikož takovéto seznamování, kdy se bojíte udělat jakýkoliv větší pohyb, nahlas se zasmát nebo se nějak jinak projevit, nemá v oblibě asi nikdo. Proto jsem tuto událost co možná nejvíce oddalovala, ačkoliv jsem věděla, že je nevyhnutelná. Navíc, jeho rodiče jsou stejně staří jako moji prarodiče, což mi na klidu nepřidalo. Nicméně jeho maminka se projevila jako osoba, která ráda obdarovává své návštěvníky. Jako dárek jsem od ní při odchodu dostala silonky. S důrazným apelem, že se v žádném případě nikdy neroztrhnou a že jsou jí bohužel malé. Dárek jsem přijala a posléze použila (za to se jí omlouvám) k výrobě mého seznamovacího písma.

Jednotlivá písmena jsou tedy kreslená přes strukturu silonových punčoch, které jsem měla natažené na desce a kresbu jsem potom obtiskovala na papír. Jako šablonu jsem zvolila Arial, jelikož je to neutrální písmo, které se k této příležitosti hodilo. Nejdůležitějším prvkem u tohoto projektu je práce s deformací písma – podle toho jak se silonky natahují, deformuje se i písmo. Font se nikdy nesmí používat bez této deformace, jinak ztrácí, alespoň v mých očích, veškerý význam.

Obr. 58. *Kája se seznamuje*

5.2. Nervózní

Nervózní Kája se váže ke dni, kdy jsem měla prezentovat svůj úkol v hodině angličtiny. Sama dodnes nevím, proč jsem z toho byla tak rozpačitá. Nejdříve jsem doma nechala všechny papíry s výpisky a špatně nahrála prezentaci, potom jsem už jen cítila, jak se mi svírá žaludek. Nevadí mi mluvit před lidmi, to co mě uvádělo do rozpaků bylo mluvit v jiném jazyce, který neovládám zrovna na perfektní úrovni. A tak jsem asi třikrát řekla tu stejnou větu, zakoktala se nebo větu vůbec nedokončila. Chtělo se mi brečet a ruce se mi třáslly, muselo to na mě být vidět. Z tohoto hrůzného zážitku jsem se rozhodla vytvořit písmena právě třesoucí se rukou, za použití tuše. Vznikla krásná neurotická písmena, jejichž napětí jsem ještě posílila černými kaňkami, které mi na papíře vznikaly. Kresba písmen vychází přímo z mého rukopisu.

Obr. 59. *Nervózní Kája*

6. ZÁVĚR

Ačkoliv grafologie u nás stále není chápána jako plnohodnotný podobor psychologie a mnozí nedůvěřivci jsou neochvějně přesvědčeni o tom, že určování povahy z písma je na stejné úrovni jako věštění z křišťálové koule, mne samotnou tato disciplína přesvědčila. A to natolik, že jsem se rozhodla absolvovat kurz a v tomto tématu se více zorientovat, ponořit se do něho. Celou tuto práci беру jako start k dalším projektům, které mohou na základě mých dalších poznatků vznikat. Já sama ale zůstávám skeptická, co se samotného psaní týče. Moje obavy, které jsem vyjádřila v úvodu práce se v jejím průběhu stále více prohlubovaly, jelikož z mé vlastní zkušenosti mohu tvrdit, že psaní se stává přežitkem a doslova i činností za kterou se lidé stydí. Z různých důvodů – buď je jejich písmo nečitelné, nebo tam jistě budou mít nadměru pravopisných chyb – dávají přednost elektronické korespondenci či vyjádření. V počítači se mnohá úskalí psaného písma eliminují. Chyby za nás stroj opraví a píšeme jedním univerzálním písmem, které přečtou všichni. Já jsem ve své práci spojila oba světy jak psaného písma, tak digitální prezentace. Fonty jsou mnohdy absolutně nečitelné, ale fungují v počítačovém prostředí i na papíře. Grafologii lze uplatnit jako výborného pomocníka v mnoha oborech, například personalistice, či právě v grafickém designu. Nevzdávejme se proto psaného výrazu a nechme zkrze něho svoji osobnost promlouvat.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] LENCOVÁ, Radana. Rozhovory o písmu rukopisném. Praha: Svět, 2007, 151 s., ISBN 978-80-902986-8-2, str. 113
- [2] SCHÖNFELD, Vilém. Učebnice vědecké grafologie pro začátečníky. Vyd. 3., v nakladatelství Elfa vyd. 2. Praha: Elfa, 2000, 277 s., ISBN 80-900-1978-1
- [3] KULKA, Jiří. Grafologie: systém a technické termíny. Vyd. 1. Brno: Arcana, 2001, 259 s.
- [4] KÉKI, Béla. 5000 let písma. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1984, 148 s.
- [5] JEŘÁBEK, Jan. Grafologie: diagnostika osobnosti. 3. rozš. vyd. Praha: Argo, 1999, 251 s. ISBN 80-720-3247-X.
- [6] ČAPEK, Karel. Povídky z jedné kapsy. 5. vyd. v Čs. spis. Praha: Československý spisovatel, 1967, 179 s. Spirála.
- [7] BUCHTOVÁ, Yveta. Osobní korespondence.
- [8] KUBÍČKOVÁ, Klára. Tohle písmo nepotřebuje klíčky. TVAR. 2010, r. 21, č. . ISSN 0862-657 X.
- [9] MALÁ, Romana. Rozhlas. [online]. [cit. 2014-05-15].
Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/zpravy/politika/_zprava/novy-typ-pisma-comenia-script-se-ve-skolach-zatim-prilis-neujal--1256281
- [10] FRANCOVÁ, Světlana. Tohle písmo nepotřebuje klíčky. TVAR. 2010, r. 21, č. 9, s.1. ISSN 0862-657 X.
- [11] Grafologická komora. [online]. [cit. 2014-05-15].
Dostupné z: <http://www.grafologickakomora.cz/cgk-ke-comenia-scriptu/>
- [12] VIMR, Ondřej. Reforma psacího písma, která skončila fiaskem, TVAR. 2010, r. 21, č. 12, s.6. ISSN 0862-657 X. [Http://www.grafolog.cz/grafologie.php](http://www.grafolog.cz/grafologie.php) [online]. [cit. 2014-04-30].
- [13] BUREŠOVÁ, Tamara. Osobní korespondence
- [14] BUCHTOVÁ, Yveta. Osobní korespondence
- [15] Apk2ffavutbr. [online]. [cit. 2014-05-15].
Dostupné z: <http://apk2.ffa.vutbr.cz/student/paulikova/normovane-pismo-dnes/>
- [16] Letter Lounge. [online]. [cit. 2014-05-15].
Dostupné z: <http://letterlounge.co.uk>
- [17] Lenkavomelova. [online]. [cit. 2014-05-15].
Dostupné z: <http://lenkavomelova.com/2013/02/19/lenka-lenkalenka-2012-2013/>
- [18] Icv.vlada. [online]. [cit. 2014-05-15].
Dostupné z: <http://icv.vlada.cz/cz/tema/dreyfusova-afera-62524/tmplid-560/>
- [19] Grafologiecr. [online]. [cit. 2014-05-15].
Dostupné z: <http://www.grafologiecr.cz/detail-clanek.php?clanek=361>
- [20] Grafologove.cz. [online]. [cit. 2014-05-15].
Dostupné z: <http://www.grafologove.cz>
- [21] SPRÁVCOVÁ, Božena. Trápit se klíčkami. TVAR. 2010, r. 21, r. 21, č. 6, s.9.,

ISSN 0862-657 X.

[22] Lencova. [online]. [cit. 2014-05-15].

Dostupné z: http://www.lencova.eu/cs/uvod/comenia_script

[23] Nuv. [online]. [cit. 2014-05-15].

Dostupné z: www.nuv.cz/uploads/Knihovna/Drabova.pdf

[24] Graffiti-taxonomy. [online]. [cit. 2014-05-15].

Dostupné z: <http://graffiti-taxonomy.com>

[25] Ffff. [online]. [cit. 2014-05-15].

Dostupné z: <http://ffff.at/graffiti-taxonomy-paris-2009/>

[26] Slavkapaulikova. [online]. [cit. 2014-05-15].

Dostupné z: <http://www.slavkapaulikova.com/grapheme-study/>

[27] Brodyneuenschwander. [online]. [cit. 2014-05-15].

Dostupné z: <http://www.brodyneuenschwander.com>

Další použité zdroje

JEAN, Georges. Písmo - paměť lidstva. 1. vyd. Praha: Slovart, 1994, 224 s. ISBN 80-714-5115-0.

KAPR, Albert. Deutsche Schriftkunst: Ein Fachbuch fuer Schriftschafende. Dresden: Veb Verlag der Kunst, 1955, 279 s.

SAUDEK, Robert. Vědecká grafologie. 1. vyd. Praha: Orbis, 1925, 285 s.

SLEZÁK, Miloš. Písmo ve výtvarné výchově. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1985, 399 s.

VELIČKOVÁ, Helena. Grafologie - cesta do hlubin duše: přehled dějin písma a rozbory rukopisů slavných osobností s využitím hlubinné psychologie. Vyd. 1. Praha: Academia, 2002, 288 s. ISBN 80-200-0931-0.

Odborné časopisy:

TVAR. 2010, r. 21, č. 6, ISSN 0862-657 X.

TVAR. 2010, r. 21, č. 11, ISSN 0862-657 X.

TVAR. 2010, r. 21, č. 12, s.6. ISSN 0862-657 X.

BEL/MONDO, Žalozpěv za psaní rukou

Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obr. 1. Ukázka z dopisu „J' accuse!“</i>	13
<i>Obr. 2. Plakát na Dreyfusovu obranu</i>	13
<i>Obr. 3. Ukázky rukopisů nemocných lidí (ataktická agrafie, amnestická agrafie, paranoia)</i>	14
<i>Obr. 4. Příklady mého rukopisu v opilosti a ve stavu únavy</i>	17
<i>Obr. 5. Příklady mého rukopisu při normální náladě a rozhořčenosti</i>	17
<i>Obr. 6. Písmo vzniklé v radostném rozechvění</i>	18
<i>Obr. 7. Písmo vzniklé ve stavu deprese</i>	18
<i>Obr. 8. Podpis švédského krále Gustava Adolfa a hudebního skladatele G. Verdiho</i>	18
<i>Obr. 9. Ukázka obohacených úvodů slov</i>	19
<i>Obr. 10. Písmo nakloněné doleva</i>	20
<i>Obr. 11. Písmo nakloněné doprava</i>	20
<i>Obr. 12. Podpis člověka se srdeční vadou</i>	24
<i>Obr. 13. Písmo náboženského fanatika</i>	24
<i>Obr. 14. Humanistická tištěná polokurzíva (vlevo nahoře), česká novogotická kurzíva r. 1663 (vlevo dole), německý kurent 17. a 18. stol. (vpravo nahoře), antikva (vpravo dole)</i>	24
<i>Obr. 15. Diplomatická minuskula</i>	25
<i>Obr. 16. Průřez historií české písmové předlohy od roku 1894</i>	25
<i>Obr. 17. Křestní list mojí prababičky</i>	25
<i>Obr. 18. Česká písmová předloha</i>	26
<i>Obr. 19. Ukázka písma Comenia Script</i>	27
<i>Obr. 20. Ukázka z balíčku Comenia Script</i>	28
<i>Obr. 21. Ukázka z balíčku Comenia Script</i>	28
<i>Obr. 22. Ukázka z mých psaných projevů (1999-2003)</i>	30
<i>Obr. 23. Ukázka z mých psaných projevů (2004)</i>	31
<i>Obr. 24. Ukázka z mých psaných projevů (2004)</i>	31
<i>Obr. 25. Spontánní kresba devítiletého dítěte</i>	32
<i>Obr. 26. Ukázka písma žáka, který se učil psát pouze kurzívou</i>	32
<i>Obr. 27. Písmová předloha SÖ-stilen</i>	34
<i>Obr. 28. Srovnáním písma „starého stylu a písma nového stylu“ v písankách</i>	34
<i>Obr. 29. Ukázka textu z nové písanky „starého stylu“</i>	34
<i>Obr. 30. Německá písmová předloha z počátku 20. století (hranatost, zvětšené rozdíly délek)</i>	35
<i>Obr. 31. Aktuální německá písmová předloha</i>	35
<i>Obr. 32. Ukázka písmové předlohy z Anglie a Itálie</i>	35

Obr. 33. Ukázka rukopisu Aleše Najbrta.....	36
Obr. 34. Podpis Aleše Najbrta.....	36
Obr. 35. Ukázka z fontu Grácie – Tamara Burešová.....	37
Obr. 36. Kampaň Grafologové.cz – Yveta Buchtová.....	38
Obr. 37. Kampaň Grafologové.cz – Yveta Buchtová.....	38
Obr. 38. Kampaň Grafolové.cz – Yveta Buchtová.....	39
Obr. 39. Náhled webových stránek projektu Graffiti Taxonomy – Evan Roth.....	40
Obr. 40. Projekt Graffiti Taxonomy v městském prostředí – Evan Roth.....	40
Obr. 41. Projekt Graffiti Taxonomy – Evan Roth.....	41
Obr. 42. Ukázky z knížek Graféma – Slávka Pauliková.....	41
Obr. 43. Ukázky z knížek Graféma – Slávka Pauliková.....	42
Obr. 44. Ukázka FF Dora typeface – Slávka Pauliková.....	43
Obr. 45. Dokumentace projektu Letter Lounge.....	43
Obr. 46. Ukázka tvorby Brodyho Neuenschwandera.....	44
Obr. 47. Ukázka tvorby Brodyho Neuenschwandera.....	45
Obr. 48. Ukázka tvorby Brodyho Neuenschwandera.....	45
Obr. 49. LenkaLenka typeface.....	46
Obr. 50. Můj posuzovaný rukopis.....	48
Obr. 51. Výběr stránek z deníku.....	56
Obr. 52. Obálky vzorníků písem.....	57
Obr. 53. Hladová Kája.....	58
Obr. 54. Opilá Kája.....	58
Obr. 55. Kája v práci.....	59
Obr. 56. Ostříhaná Kája.....	60
Obr. 57. Protivná Kája.....	61
Obr. 58. Kája se seznamuje.....	62
Obr. 59. Nervózní Kája.....	62